ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 110 (13426)
1971 оной майн 11, вторник
Сэн 2 мүнгэн

…ССР-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…АРТИ БОЛОН АРАДАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

…АЛТЫН УРДА ТЭЭХИ …РУЖНОЙ ЗҮБЛӨӨН

…СР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ … Октябрьска һунгуулиин 796-дахи округ

…ис ажалай предприяти — Улаан-Үдын нарин сэмбын фаб… байшанда Бэшүүрэй свёклошод, Мухар-Шэбэрэй таряа… Үдын аймагай хонишод болон һаалишад, огородшод, рес… нислэлэй Октябрьска районой промышленна предприяти… түшүүл — РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэр… рьска һунгуулиин 796-дахи округой һунгагшадай түлөөлэг… аа.

…тын урда тээхи окружной зүблөөе үнинэй һунгагша, тус… ионер Н. И. Мункоев нээгээ. РСФСР-эй болон Буряадай Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй һунгалтада бэ… ог дундаа ябажа байна гэбэ. Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, … аймагуудай, Октябрьска районой ажалшад өөһэдынгөө … дээрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуу… эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүү… эй Түрүүлэгшэ **Алексей Николаевич Косыгин,** РСФСР-эй Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Буряадай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Бато Семено…** гэгшэдые дэбжүүлһэн байна. Мүнөө энэ зүблөөн дээрэ кандидатура тухай зүбшэлхэ болонобди.

…Үдын нарин сэмбын фабрикын кадрнуудай таһагай начальник Федотова трибунада гараба. Манай фабрикын коллектив … һунгалтада ажалай эрхим бэлэг бэлдэхын түлөө тэмсэнэ. …эрһэн суглаан дээрээ Россин Федерациин засагай дээдэ депутадта кандидадуудаар партиин ЦК-гай Политбюро… СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Алексей … Косыгиние, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Пре… Түрүүлэгшэ Бато Семенович Семеновые дэбжүүлээ һэмди. …ыгиние Коммунис партиин, Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал … гэжэ мэдэнэбди. Совет правительствые толгойлжо байха… ей Николаевич Косыгин арад зоной байдал ба ажаһуудал … аруулхын тулада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хан… да ехэ оролдолго гаргадаг.

…еменович Семенов манай республикада түрэһэн, юрын тоо … байһанаа, мүнөө республикымнай Верховно Соведэй … эй Түрүүлэгшэ хүрэтэрөө ургаа. Комсомолой хүтэлбэрил… еридэ, партиин райкомуудай нэгэдэхи секретаряар, мүн … алтын органуудта удаан ажаллажа, ажалшадай дунда хүн… ихой. Эдэ нүхэд бидэнэй этигэл найдабариие харюулжа … манай фабрикын коллектив найдана. Тиимэһээ манай … коллективэй дурадхал дэмжэхыень энэ зүблөөндэ хабаа… гүйнабди.

… туршалга-үйлэдбэриин ажахын, республикын хүдөө ажа… алтын станциин коллективүүдэй үмэнэһөө хүдөө ажахын … андидат Г. П. Колмаков үгэ абаба. Манай коллективүүд … Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар нүхэд Алек… евич Косыгин, Бато Семенович Семенов гэгшэдые нэрлэ… Эдэ нүхэд гүрэнэй, партийна ямаршье хүдэлмэридэ яба… ажалшадай этигэл найдабари бэелүүлдэг, арад зондоо үнэн … хэдэг гэжэ мэдэнэбди. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэ… СР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, … АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ … енов гэгшэдые Октябрьска һунгуулиин 796-дахи округһоо … Верховно Соведэй депутадта һунгагдаха зүбшөөлөө үгэ… зүрхэнһөө гүйнабди.

…тын урда тээхи окружной зүблөөн дээрэ Улаан-Үдын Ленинэй … мяха-консервын комбинадай слесарь, Социалис Ажалай … Немочин, Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ … профсоюзай организациин месткомой түрүүлэгшэ П. М. … Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой парткомой сек… В. Рачинский, сэрэгэй алба хэгшэ В. К. Балакалов гэгшэд … РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Ок… һунгуулиин 796-дахи округһоо РСФСР-эй Верховно Сове… дта кандидадуудаар КПСС-эй Политбюрогой гэшүүн, … Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Алексей Нико… сыгин,** РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүү… орлогшо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй … нүхэр **Бато Семенович Семенов** гэгшэдые халуунаар … байһан тухайгаа мэдүүлбэ.

… дээрэ округой һунгагшадта хандаһан бэшэг абтаа, эти… турнууд томилогдоо.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

1971 ВОСКРЕСЕНИ 13 ИЮНЬ

РСФСР-эй, БурАССР-эй Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй һунгалта

ХҮНДЭТЭЙ, ТҮРҮҮ ХҮНҮҮДЭЭ ДЭБЖҮҮЛНЭ

ХОРИ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгээр һунгалтын урда тээхи суглаанууд аймагай совхозуудта, промышленна предприятинууд болон эмхи зургаануудта олоной хүнэй хабаадалгатайгаар боложо үнгэрбэ.

Нэгэ иимэ суглаан Тээгдэ тосхоной хүдөөгэй клубта зарлагдаба. Тэндэ Хүрбын леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад болон нютагай интеллигенци олоороо сугларба. КПСС-эй райкомой секретарь К. М. Шурыгин энэ суглаанай ушар удха, зорилго тушаа хэлээд, өөһэдынгөө дундаһаа Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта Тээгдын һунгуулиин 137-дохи округһоо кандидадые дэбжүүлхэ эрхэтэй болоһон тухайнь мэдээсэбэ.

Предприятиин урданай хүдэлмэришэн, слесарь Д. Г. Якимов энэ асуудалаар үгэ абаха зуураа, республикынгаа дээдэ органой депутадта кандидадаар модо шэрэдэг машинын эрхим жолоошон **Александр Найданович Цыцыктуевые** дэбжүүлбэ. Тэрэнэй оруулһан дурадхалые сугтаа хүдэлдэг шофер нүхэрынь — Г. Н. Лазарев, хүдэлмэришэн М. И. Майоров, дунда һургуулиин багша Г. Ф. Дембелов, леспромхозой директор В. А. Евсюков гэгшэд дэмжээ.

Тэрэл үдэр һэн. Дээдэ-Тайлсын совхозой түб һууринда хоёр зуугаад һунгагшадай хабаадалгатай суглаан боложо, ажахынгаа эрхим һаалишан, ВЛКСМ-эй гэшүүн **Елена Иннокентьевна Рекуновае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Үдын һунгуулиин 36-дахи округһоо дэбжүүлхэ гэһэн дурадхалые нютаархиниинь хани халуунаар дэмжээ, манай этигэл найдабари харюулхал хүмнай гээшэ гэжэ мэдүүлээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар Хориин һунгуулиин 134-дэхи округһоо һунгагдаха кандидадые дэбжүүлгын суглаан Анаагай совхоздо мүн болоо. Тэндэ хабаадагшад республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Василий Иванович Дубровский** эгээл хүндэтэй, эгээл найдабаритай түлөөлэгшэмнай боложо шадаха гэһэн этигэлээ мэдүүлбэ.

«Георгиевский» совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һунгалтын урда тээхи суглаанда олоороо ерэжэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ Ашангын һунгуулиин 135-дахи округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь **Петр Михайлович Павловые** дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэбэ.

К. ЖАЛСАРАЕВ,
аймгүйсэдкомой секретарь.

●

УЛААН-ҮДЭ. Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой дизельнэ цех соо хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатай һунгалтын урда тээхи суглаан үнгэргэгдэбэ. Нэн түрүүлжэ үгэ абаһан дизельнэ цехэй партийна эхин организациин секретарь Р. Г. Торонов иигэжэ мэдүүлбэ:

— Нүхэдүүд, һаяшаг түрэл партимнай түүхэтэ XXIV съезд боложо түгэсэбэ. Съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон ажалша түмэн араднай ажалай шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа эхилээ. Иимэ оршон байдалда эрхим хүбүүд, басагадаа депутадта кандидадуудаар дэбжүүлжэ байнабди. Орешковскэ һунгуулиин 20-дохи округһоо һунгагдаха Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар манай заводой начальник Анатолий Семенович Асеевые дэбжүүлхые зүбшөөгыт, — гэжэ дурадхаба. Нүхэр Асеевэй түмэр замай инженернүүдэй институт дүүргээд, конструктораар хүдэлһэн, заводой начальник болотороо ургаһан тухай Торонов хөөрэжэ үгөө.

Орешковскэ һунгуулиин 20-дохи округһоо һунгагдаха Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Анатолий Семенович Асеевые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол сугларагшад нэгэн һаналаар абаа.

Ц. ХАМАЕВ.

●

БАУНТ. **(Телефоноор абтаба).** Варваринск поселогой клуб соо хүдэлмэришэд, алба хаагшад, геологууд сугларжа, һунгалтын урда тээхи суглаа үнгэргэбэ. Ципиканска прискын Карафтитска үйлэдбэриин участогай болон Багдаринай экспедициин Ципиканска геолого-шэнжэлэлгын партиин хүдэлмэришэд, алба хаагшад, геологууд Ципиканска һунгуулиин 47-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Буряадай геологоуправлениин начальник Юрий Иванович Щеголихиние дэбжүүлээ. Тус дурадхалые шахтын проходчигуудай бригадир А. Ф. Миллер оруулһан байна. Кандидадай намтар тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгөө. Удаань үгэ абаһан проходчик Г. П. Меньшиков, пенсионер В. В. Волгина, техническэ хүтэлбэрилэгшэ А. Ф. Белов гэгшэд үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

Суглаанда хабаадагшад Ципиканска һунгуулиин 47-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Юрий Иванович Щеголихиние** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн һаналаар абаа.

Л. ПЛЕХАНОВА.

●

ОКТЯБРЬСКА РАЙОН. Геологическа һунгуулиин 30-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй Буряадай обкомой барилгын таһагые даагша **Убеев Вадим Прокопьевич** дэбжүүлэгдэбэ. Тэрэнэй кандидатурые 802-дохи мостопоездын хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад, мүн Улаан-Үдэ хотын 2-дохи һургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэд нэгэн дуугаар һанамжалаа.

Телецентрэй һунгуулиин 31-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые нэрлэн дэбжүүлхэ суглаан «Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй 1-дэхи филиалай коллективтэ болобо. Тэндэ сугларһан хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад республикынгаа засаг түрын дээдэ органдо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Пивоваров Николай Буиновичые** нэгэн дуугаар һанамжалан, мүн лэ тусхай тогтоол баталан абаба. Тус кандидатурые гүрэнэй Зүүн-Сибириин соёлой институдай багшанарай коллектив дэбжүүлээ.

Нооһо угаан сэбэрлэдэг фабрикын хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад соёлойнгоо байшанда сугларжа, Школьно һунгуулиин 32-дохи округһоо Буряадай АССР-эй засаг түрын дээдэ зургаанай депутадта кандидадые дэбжүүлбэд. Тиихэдээ өөһэдын коллективэй дундаһаа сортировщица **Ольга Харлампиевна Башиновае** нэрлэбэд.

Лесозаводской һунгуулиин 36-дахи округһоо БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай станочница **Хананова Людмила Иннокентьевна** дэбжүүлэгдэбэ. Нүхэр Л. И. Хананова өөрынгөө хүдэлжэ байһан комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй коллективээр дэбжүүлэгдээ. Хэдэн жэлэй туршада удаа дараалан ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг байһан тулада бүхы комбинат соогоо тэрэ ходо суурхадаг юм.

Мяханай комбинадай һунгуулиин 39-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар мяха-консервын комбинадай директор **Юлий Васильевич Шитиков** дэбжүүлэгдэбэ.

З. ДАНИЛИНА,
КПСС-эй Октябрьска райкомой таһагые даагша.

ТАРЯАН — БАЯЛИГАЙ ЭХИН

Ороо̀һо таряа ехээр ургуулжа абаха гээшэ урдынхидаал адли хүдөө ажахын эгээн шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Орооһо хэрэглэлгэ манайда жэлһээ жэлдэ ехэ боложо байна. Эндэ гансахан эдеэ хоолдо ородог бэшэ, мүн малай тэжээлдэ хэрэглэгдэдэг тариан тухай хэлэгдэнэ. Мүнөө адууһа малаа түргөөр олошоруулха хэрэгтэй болоһые хараада абажа, тэжээлэй таряа үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ шухала гэжэ Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл дотороо онсолон тэмдэглэһэн байна.

Шэнэ табан жэлдэ орон дотороо жэлдээ 195 миллион тонно таряа ургуулжа абахын тула орооһо тарианай ургасые гектарай адагынь 4 центнерээр дээшэлүүлхэ зорилго КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр табигданхай. Энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга боломжонууд хараалагданхай. Колхоз, совхозууд хүсэтэ техникээр һайса хангагдаха, урдынхиһаа ехэ минеральна үтэгжүүлгэ, гербицид абаха байна.

Манай республикада энэ асуудал бүри шангаар табигдана. Юуб гэхэдэ, орооһо таряа үйлэдбэрилгөөрөө, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар ажахынууднай орон дотороо нилээд гээгдэжэ ябана бшуу. Нёдондо республикымнай колхоз, совхозууд гектар бүриһөө дунда зэргээр минил 9,6 центнер таряа суглуулжа абаа һэн. Үнгэрһэн табан жэлдэ, урдахи табан жэлэйхитэй сасуулхада, гектар бүриһөө абтаһан тарианай хэмжээн минил 0,7 центнерээр дээшэлһэн байха юм. Республикымнай аяар 23 ажахы нёдондо гектар бүриһөө ойролдоо 4—5 центнер таряа хуряажа абаа.

Эдэ бүгэдэ сүм нютагай эрхэ байдалһаа, сагай улариһаа, газарай үрэжэл багатайһаа болоо гэжэ хэлэхын аргагүй. Олохон колхоз, совхоздо тариалан мууса элдүүрилэгдэнэ, нилээд ехэ газарта шанар муутай үрэһэн хэрэглэгдэнэ, олон ушарта агротехническэ эрилтэнүүд наринаар баримталагданагүй бшуу.

Иимэ байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэрине бэелүүлхын тула энэ табан жэлдэ гектарай дунда зэргээр 13 центнер таряа ургуулжа абадаг болохо зорилго манай республикын ажахынуудай урда табигданхай.

Энэмнай тиимэ бэлэхэнээр бүтээхэ хэрэг бэшэ. Имагтал түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо орооһо тарианай, хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ бүхы хэмжээнүүд ажахы бүхэндэ абтажа захалха ушартай.

Мүнөө үедэ республикымнай колхоз, совхозуудта хабарай эртын тарилга түлэг дундаа ябажа байна. Түрүүшын табяад мянган гектар тариан таригдаба, хабарай эртын паар, тарилгын газар хахалагдана.

Хабарай тарилгын түрүүшын дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, колхоз, совхозуудай механизаторнууд, таряашад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжожо, бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар, түргэнөөр хэжэ, баян ургаса абаха гэжэ оролдоно. Тиихэдээ үрэһээ сагай уларил, хүрьһэнэй халаһые харалсажа тарина. Илангаяа уһалха аргатай тариалангаа ундалуулха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэри урдынхиһаа эмхитэйгээр ябуулагдана. Жэшээнь, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ жэлдэ гектар бүриһөө 16 центнер орооһо таряа ургуулжа абаха зорилго урдаа табяад, тэрээндээ хүрэхын тула бүхы хүсөөрөө оролдожо байнхай. Үрэһэ хүрэнгөө бүхыдэнь тарилгын шанарта хүргөөд, томо жэжээрнь илгажа хэрэглэнэ. Тариалан дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ, мочевинэ хэрэглэнэ, наг шэбхэ тараана. Колхозой механизаторнууд халаан бүринигөө даабарине 120—150 процент дүүргэжэ, бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар тушаана.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ орооһо тарианай баян ургаса абаха талаар Түнхэнэй аймагай Ажалай Улаан Тугай орденто «Сибиряк» колхоз, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра», Улаан-Үдын аймагай «Маяк», Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозууд, Хориин аймагай Хүрбын, Загарайн аймагай Онохойн совхозууд болон бусад ажахынуудта ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Эдэнэр нэн түрүүн орооһо таряагаа эрхим болзорто, һайн шанартайгаар тарижа дүүргэхэ, тариалангаа уһалха, үтэгжүүлхэ гэжэ оролдоно.

Гэхэтэй хамта, зарим ажахынуудта механизаторнуудай дунда эмхидхэлэй, ойлтууламжын хүдэлмэриин һула байһан дээрэһээ, мүн агрономуудай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хиналта, эрилтэ бага табиһанһаа газар муугаар хахалха, һайса бэлдэгдээгүй үрэһэ тариха, хүсэд тааруулагдаагүй сеялкэ, плуг ябуулха баримтанууд үзэгдэнэ. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозуудта һайса элдүүрилэгдээгүй газарта тарилга хэхэ ушар дайралдаһан байха юм. Урда жэлнүүдтэл адли зарим колхоз, совхоздо механизаторнууд дуталдана гээд, хүсэ ехэтэй гусеничнэ тракторнуудые нэгэ халаанда хүдэлгэнэ. Эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхаха шухала.

Республикамнай энэ жэл хахад миллионһоо үлүүхэн гектар газарта орооһо таряа тарихa байна. Энэ ехэ хүдэлмэрине саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, ургасын хойноһоо һайнаар харууһалха гээшэ колхоз, совхозуудай эгээн нангин хэрэг мүн. Тиимэһээ аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгые шадабаритайгаар ударидажа, тарилгын гектар бүриһөө баян ургаса абаха бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлхэ уялгатай. Илангаяа һүниин халаанда хүдэлэгшэдтэ анхарал табиха, тэдэниие халуун эдеэ хоолоор хангаха, хэрэгтэй сагта техническэ туһаламжа хүргэхэ эрилтэ табигдана.

Хабарай тарилга дээрэ агрономуудай үүргэ, харюусалга тон ехэ. Тэдэнэр лэ тариалан зүбөөр хубаарилха севооборотнуудые баримталха, агротехническэ эрилтэнүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһые шалгаха, үрэһэ хүрэнгые зүбөөр хубаарилан тарижа байһые хинаха уялгатай ха юм. Илангаяа дүршэл багатай механизаторнуудта анхаралтайгаар хандажа, баян ургаса абаха хэрэгтэнь тэдэнэртэ туһалха ушартай.

1971 он — юһэдэхи табан жэлэй эхин жэл — орооһо тарианай баян ургасын жэл болог лэ. Энэмнай КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ түрүүшын алхам болохо бшуу.

…ГОЛОЙ ДРАМАТУРГИИН ДОЛООН ХОНОГ

…Р-ЭЙ ЗҮЖЭГШЭД МАНАЙДА

…нголой Арадай Республикын тогтоһоор алдарта 50 жэ… зорюулагдаһан хэмжээ ябуулганууд, тэрэ тоодо соё… легацинуудые андалдан, бэе бэеынгээ дүй дүршэл ха… саха, арадай революциин илаһан сагһаа хойшо соё… байгуулалтада Монголой Республикын туйлаһан ам… дые пропагандалха хүдэлмэри манай республика до… нөөр ябуулагдажа байна. Тусхайлбал, МНР-һээ ис… ажал ябуулагшад — МНР-эй арадай артист Г. Гом… республикын габьяата артист Т. Цэвэнжав болон бу… эндэ айлшалан ерэжэ, буряад драмын театрта табиг… монгол драматургнуудай зохёоһон хэдэ хэдэн зүжэ… тон амжалтатайгаар хабаадалсаба. Д. Намдагай «Ээдрээ» … жэгтэ Мүнхэ-Очирой рольдо Г. Гомбосурэн наадаба. …эшэлэн Г. Лодойдамбын «Гарай табан хурган» гэжэ зү… Сурэнэй ролиие Ж. Лхамхуу, Ч. Ойдовой «Далан худалч» … есэдэ Пагмаагай ролиие Г. Цэвэнжав гүйсэдхэжэ, улаан… дые ехэтэ баясуулба.

… майн 6-да Монголой болон Буряадай артистнуудай … олтой концерт боложо үнгэрбэ. Манай корр.

ХОНХОЛО НЮТАГТА

Республикын гүрэнэй засагай дээдэ орган — Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаха депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэдэ зорюулһан суглаан Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын больницын коллективтэ болобо.

Тус больницын медсестра А. И. Григорьева үгэ абажа, БурАССР-эй Верховно Соведтэ Хонхолын № 105 округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Сергей Вахрамович Устиновые дэбжүүлхые дурадхаһан байна. Нүхэр С. В. Устиновай намтарые А. И. Григорьева тодоор хөөрэжэ үгэһэн байна.

Нүхэр Устиновай кандидатура дэбжүүлхэ зуураа: С. В. Устиновые би үнинэй мэдэхэб, бэрхэ түрүүлэгшэ. Хүн зондо һайн, ямаршье талаараа шадаха хүн, бидэ ехэ найдабари үзүүлнэбди, — гэжэ А. И. Григорьева хэлэбэ. — Минии нэрлэһэн кандидатурые — Сергей Вахрамович Устиновые дэмжэхыетнай тосхоной бүхы эрхэтэдые уряалнаб.

БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Хонхолын һунгуулиин 105-дахи округһоо **Устинов Сергей Вахрамович** гэгшые дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хонхолын больницын коллектив дэбжүүлгын суглаанда. 2. Медсестра И. А. Григорьева үгэ хэлэжэ байна.
С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

САБШАЛАН — МАНАЙ БАЯЛИГ

ШЭБХЭ, УҺАНАЙ АША

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар манай колхоз үнгэрэгшэ табан жэлдэ ехэ хүдэлмэри хээ юм. 1600 гаран гектар газарай гурбанай хоёр хубиһаа ехэнхинь, хамта 955 гектарынь уһалагдадаг болонхой. Жэл бүри зуугаад гектар дээрэ шэбхэ гаргагдажа, уһалууриин гол сабшалан яһала үтэгжүүлэгдэнхэй.

Энээнэй ашаар жэл бүри үбһэ ногооной тогтууритай һайн ургаса хуряагдадаг болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 15,7 центнер үбһэ хуряажа, аймаг соогоо эрхимлэгдээ. Хамта хори шахуу мянган центнер үбһэн бэлэдхэгдэһэн байна. Иимэ үбһэн манайда һая наашадаашье абтаагүй юм.

Тиигэбэшье һанаһан, зориһондоо хүрэмөөр, ниитынгээ малда элбэг хүрэхөөр үбһэ хуряанабди гэхын аргагүй. Улам үдэжэ, олошоржо байгаа малдамнай үшөө энэ үбһэн бэлэдхэгдээшье һаа, үлүү болохогүй. Мүнөө колхоздомнай сабшалангай мелиоративна тусхай хүсэ ехэтэй отряд бии болгогдожо, сабшалан дээрэ хэгдэдэг хүдэлмэри бүри үргэдхэгдэхэнь. Сабшалан һайжаруулха талаар республика дотор соносхогдоһон габшагай хоёр һарын мүрысөөндэ манайхид эдэбхитэйгээр оролсожо, эдэ үдэрнүүдтэ наг шэбхэ зөөхэ, тарааха, һайрамай уһа тогтоохо, тошон халяаха талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. Түсэбөөр хараалагдаһан 6000 тонно наг шэбхын гурбанай нэгэ хубинь сабшалан дээрэ гараа. Үнгэрэгшэ намартаа хамта 13.000 тонно, тэрэ тоодо сабшалан дээрэ зургаа мянган тонно шэбхэ гаргагдаһан байгаа. Тиихэлээрээ адагтаа 200 гектар газарта үтэг сабшалан болгохоор наг шэбхэ гаргагдаад байна.

Шэбхэлэгдэһэн сабшалангые шадажа һайнаар уһалаа һаа, үбһэ ногоон гарахыса гарадаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай звеногой уһалһан, харууһалһан 167 гектар дээрэһээ га бүриин дунда зэргээр 25 центнер үбһэн хуряагдаһан байна. Саада жэлынь ган болоходошье гектарай 20-ёод центнер ургаса хуряагдаа һэн. Урдань энэ участогтаа хоёр хүн хүдэлжэ байһанаа, мүнөө жэл гурба болоод, дээрэнь үшөө 80 гектар сабшалан абахамнай.

Мүнөө хабар газараа һайса уһалха зорилгоор үнгэрэгшэ үбэлдөө 250 мянган кубометр тошон халяагаабди. Энэ мүльһөөр мянга гаран гектар сабшалан, тариалан уһалагдаха юм. Мартын хадһаа хойшо үшөө нэмэжэ һайрам гаргагдаа, уһан сабшалан, тариалан руу урадхуулагдаа. Һүүлэй үедэ дулааржа, хүргэгдэһэн мүльһэн хайлажа, газараа уһалжа захалбабди.

Газарые шадажа шэбхэжүүлхэ, тааруугаар уһалха хэрэгтэй юм. Бидэнэр жэл бүри шэбхэ тараажа байхадаа, хуби хубяарнь шэбхэлжэ, гол сабшалангаа ёһотой үтэг газар болгообди. Һайса шэбхэжэһэн газарта дүрбэ-табан жэл соо дахин шэбхэ адхагдадаггүй. Һайса үтэгжүүлэгдэһэн газар хэдэн жэл удаагүүр үндэр баян ургаса үгэжэ байдаг. Тиигээд газарайнь хүрьһэнэй хүсэеэ буурaжа захалхалаар дахин шэбхэлхэ хэрэгтэй болоно. Мүнөө жэл манай участогай дүшөөд гектарта га бүриин 50 тонно хараатайгаар шэбхэ гаргагдажа үтэгжүүлэгдэхэ. Хэрэгтэй шэбхэ сабшалан дээрэмнай гаргагдаа. Газарта бага багаар шэбхэ гаргахын орондо нэгэ мүһэн горитойгоор, гектарай дүшэ-табин тонноор шэбхэлхэдэ дээрэ гэжэ тоолодог болонхойбди.

Сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ тараахада үбһэ ногооной ургаса гайхалтайгаар дээшэлдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ 30 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ тарааһамнай хуушанай үтэг сабшалангһаа үлүү һайнаар ургаа. Мүнөө жэл 40 гектар сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха. Шэнэ табан жэлэй түсэбэй ёһоор, орон доторнай минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэ эрид дээшэлжэ, сабшалан үтэгжүүлгээр һайжаруулдаг болохо.

Шэбхэлхэ, уһалха, хатааха, газарай хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, бото дэгнүүлнүүдэй орой тайража, хүрьһэ тэгшэрүүлхэ, харганаа бүртэгэнөө, һөөг бургааһа үгы хэхэ, олон жэлэй ногоо тариха гэхэ мэтэшэлэн хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр бэелүүлээ һаа, сабшалангай ургасые гектарай дунда зэргээр 20—25 центнертэ хүргэхэ арга бии. Шэнэ табан жэлэймнай зорилго хадаа энэл шухала асуудал болоно. Юһэдэхи табан жэлдэ ниитынгээ үхэр малые янза бүриин тэжээлээр, тэрэ тоодо бүдүүн тэжээлээр гүйсэд хангаха асуудал эсэслэн шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

Б. ДОМБОЕВ,
Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод.

ГОРОД ШАДАРАЙ АЖАХЫНУУДЫЕ ЯАЖА ХҮГЖӨӨХЭБ

Коммунис партиимнай XXIV съездын Директивэнүүд дотор юһэдэхи табан жэл соо СССР-эй арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ асари ехэ хараа түсэб, дайшалхы программа тодорхойлогдонхой гээшэ.

КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо хүдөө ажахыһаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам ехээр абтадаг, гүрэндэ элбэгээр худалдадаг болохо тушаа илангаяа ехэ анхарал хандуулагдана. Энэшье ойлгосотой ааб даа. Хүдөө ажахыгаа амжалтатай һайнаар хүгжөөжэ шадаал һаамнай, Совет ороной бүхы экономико түргэн бэхижэхэ, арад зонноймнай ажабайдал бүри баян дэлгэр болохо гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев тоосоото элидхэл соогоо хэлээ һэн.

Тиимэһээ хүдөөгэй бүхы ажалшадай, тэрэ тоодо хүдөө ажахын асуудалнуудые шиидхэлсэжэ байһан эрдэмтэдэй урда алишье талаараа тон харюусалгатай, шухала зорилго табигдана гээшэ.

Хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ашаг үрэ ехэтэй болгохо хэрэгтэ эрдэм наука горитой үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Манай Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэд, мэргэжэлтэд һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдэ город шадархи колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын үйлэдбэрине хайшан гэжэ хүгжөөбэл таарамжатайб гэжэ тодорхойлхын тула зарим тэды шэнжэлгын хүдэлмэри хээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдэ городоймнай хүн зон улам олошоржо байна. 1980 ондо город доторхи хүн зоной тоо мүнөөнэйхидэ орходоо 1,6 дахин олошорхо юм. Тиимэһээ хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтые эдеэ хоолой зүйлөөр, илангаяа зөөхэдэ бэрхэтэй, түргэн гутахаяа һанадаг продуктнуудаар (һүн, хартаабха, овощ, диетическэ үндэгэн) гүйсэд хангадаг болохо тон шухала зорилго мүн.

Теэд город шадараймнай ажахынууд энэ урдаа табигдаһан зорилгые хэр зэргэ дүүргэнэ гээшэб, саашадаа үшөө һайнаар хүдэлхэ ямар арга боломжотой гээшэб?

Олон жэлэй ажаглалта дээрэһээ харахада, эндэхи ажахынууд байгаалиин сагай уларилай адлирхуу байдалда байна. Харин Кабанскын, Прибайкалиин аймагуудта шииг нойтон ехэ ородог, дулаабаршье байдаг, газарыньшье һайн гээшэ ааб даа. Тиимэһээ эдэ аймагууд бэшэ нютагуудайхида орходоо орооһо тарияанай тогтууритай һайн ургаса абана бшуу. Жэшээлбэл, һүүлэй табан жэл соо Кабанскын аймагта тарияалангай га бүриһөө 12,8 центнер орооһон, 81,9 центнер хартаабха хуряагдаа. Тиихэдэ тэндэ бэлшээриин бага дээрэһээ хонидые олоор үсхэбэрилхэ аргагүй.

Тусхайлбал, Кабанскын аймагай ажахы бүхэн дунда зэргээр 3258 га, Прибайкалиин аймаг—2046 га бэлшээритэй байхадань, Улаан-Үдын, Загарайн аймагуудай ажахынууд тус тустаа 4344—6671 га бэлшээритэй байна. Тиимэһээ эндэхи колхоз, совхозууд үхэр олоор үсхэбэрилхын хажуугаар, хонин һүрэг олоор үдхэхэ аргатай байна ха юм.

Эгээл энээн дээрэһээ үндэһэлжэ, город шадарай ажахынуудай үйлэдбэриин шэглэл тодорхойлогдоно. Эндэхи ажахынууд өөһэдынгөө гол мэргэжэл шэглэлээр 4 бүлэг болоожо хубаарна. Нэгэдэхинь—үхэр мал үсхэбэрилдэг, орооһо тарияа ургуулдаг, хоёрдохинь — үхэр мал, хонин һүрэг үдхэнэ, гурбадахинь -үхэр мал, гахай үсхэбэрилдэг, дүрбэдэхинь —шубуу, үхэр мал үсхэбэрилдэг шэглэлтэй. Иигээд ерэхэдээ город шадарай ажахынууд ехэнхидээ адууһа мал үсхэбэрилнэ. Илангаяа Прибайкалиин, Кабанскын аймагуудай колхоз, совхозууд гол түлэб эбэртэ бодо мал, үнеэдые үсхэбэрилдэг, харин Загарайн аймаг бэшэндээ орходоо овощ нэгэ бага ехээр ургуулдаг гээшэ.

Һү, үхэрэй мяха ехээр абажа, энээнһээ ашаг олзо һайса оруулхын тула ганса́шье үхэрнүүдые олон болгохо, һү шэмыень дээшэлүүлхэ бэшэ, мүн һүрэг соогоо хэды шэнээн үнеэдые байлгаһанһаань ниилээд ехэ дулдыдаха байна. Город шадараймнай ажахынууд диилэнхидээ һү, мяха абадаг мэргэжэлтэй. Теэд эдэ ажахынуудта үнеэдынь үшөөл үсөөн байһаар.

Дорохи таблица дээрэһээ энээниие хаража болоно:

Ажахынууд	Бүхы һүрэг соогоо үнеэдэй тоо процент болгоод
Республикын совхозуудта	34.3
Город шадарай совхозуудта	34,7
Ивалгын ОПХ-да	34,9
«Байгал» племхоздо	37,8
Эрхирэгэй совхоздо	36,8
Кабанскын совхоздо	31,3

Хэнэйшье мэдэһээр «Байгал» племхоз Ивалгын ОПХ хоёр һайн үүлтэрэй эрэ, эмэ тугал, буруунуудые 12—18 һаратай болотор түлжүүлээд, бусад ажахынуудта худалдадаг. Тиимэһээ тэдэндэ үнеэдые олон болгохо арга боломжонь бага гээшэ. Харин бусад ажахынууд һүрэг соогоо үнеэдэй тоое эгээл доогуур абахада, 40—45 процентдэ хүргэхэ зэргэтэй. Тиигэгүй һаа, тэдэнэр городойнгоо хүн зониие сагаан эдеэгээр гүйсэд хангажа шадахагүй болоно. Город шадарай аймагуудай олонхи ажахынуудта үнеэдынь бүхэли жэл соо һубарюулагдажа түрүүлэгдэнэ, тиихэ мүртөө үхэр малаа намар хожом гүрэндэ тушаана, худалдана. Энээнһээ болоо, баһал үнеэдынь мүртэй олошорногүй.

Үнэндөө эдэ ажахынууд Улаан-Үдэ городойнгоо хүн зониие сагаан эдеэгээр хүсэд хангаагүй. Тиимэһээ аяар холын аймагуудһаа һү зөөжэ, зоной хэрэглэмжые хангаха баатай бологдоно.

Городой хүн зониие сагаан эдеэгээр гүйсэд хангахын тула үхэр мал, үнеэдые олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. **«Һү ехээр абадаг томо ажахынуудые хүгжөөхэ, үхэрэй мяха үйлэдбэрилдэг шэглэлтэй ажахынуудые тусгаар хүгжөөхэ»** гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо заагдана ха юм.

Үхэр малай үүлтэр һайжаруулха, һүнэй тоһолигые ехэ болгохо шухала. Илангаяа малдаа һайн шэмэтэй үбһэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэдхэдэг болохо зэргэтэйбди.

Теэд энэ талаар нэн түрүүн юу хээ һаа таарамжатай гээшэб?

Сабшалан, бэлшээриин ургаса дээшэлүүлхэ, тарияалан дээрэһээ шэмэтэй һайн тэжээл ехээр абадаг болохо байна. Адууһа малда бардам хүрэхөөр үбһэ бэлэдхэдэг болохо гээшэ тон яаралтайгаар шиидхэхэ асуудал болоно гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо хэлэгдэнэ. Тиимэһээ бүхы ургамалнуудай, илангаяа орооһо тарияанай элбэг баян ургаса абадаг болохо шухала. Юуб гэхэдэ, тарияанай ургасые эрид дээшэлүүлжэ шадаал һаа, үхэр малда тэжээлэйнь 30 процент хүрэтэр талха тарияа таһалжа үгэдэг болохо бшуу. Город шадарай олонхи ажахынууд элдэб таримал корнеклубнеплодуудые, силос ехээр бэлэдхэхэ аргатай.

Дээрэ дурсагдаһан олонхи ажахынуудта һалбари бүхэниинь томодхогдожо, тусхай мэргэжэлтэй болгогдонхой, гахайн ба шубуунай томо фермэ, цехүүд эмхидхэгдэнхэй, овощ ургуулдаг томодхогдоһон бригаданууд бии.

Иигээд байхадаа тэндэхи газарые һайнаар ашаглаха, элдэб хамһабариин нэмэлтэ һалбаринуудые бии болгохо арга олгогдоно. Мүн гол һалбариһаа абтаһан үлүү продукци, үлөөдэһэ гэхэ мэтые ашаглаха, хүдэлмэриин хүсэ зүбөөр хэрэглэхэ арга олгоно.

Жэшээлбэл, город шадарай ажахынууд хартаабха, овощ ехээр абаха дүүрэн аргатай байна. Теэд энэ һалбари үшөөл һанаһанда хүрэжэ хүгжэнэгүй. Хартаабха, овощой ургасын багаар абтаһанһаа болоо, хүн зон үбэлдөө, илангаяа хабартаа эртүүр ногоон үгэрээ, мангир гэхэ мэтээр дуталдана. Эндэхи ажахынууд гектарай ойроодоо 75—80 центнер хартаабха, 110—115 центнер овощ абана. Уһалагдадаг газараа муугаар хэрэглэһэн, тэндээ нэг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ёһоор оруулдаггүй дээрэһээнь бага ургаса абтана гээшэ. Жэшээнь, Загарайн аймагта уһалагдадаг газарһаа абтаһан хартаабхын ургаса хуурай добо газарайхиһаа ойроодоо 20—25 процент дээшээ абтана. Тепличнэ комбинадуудшье мууса ашаглагдана. Энэ талаар хэхэ юумэн тон ехэ, арга боломжошье бии.

Түрэл партиингаа XXIV съездын Директивэнүүдэй хараалһан түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө город шадарай ажахынуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхэ байна.

И. ХАРЖЕЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин экономико болон үйлэдбэри эмхидхэлгын таһагые даагша.

Шэнэ табан жэлэй **шын жэлдэ Тарб** **кондитерска фабри** **лектив ехэ амжалт** **ха гэжэ шиидэбэ.** **ажалай бүтээсэ д** **байна. Нүхэр А. Н.** **вагай хүтэлбэрилдэг** **олон янзын конфет** **үйлэдбэрилжэ, һайн** **тай продукци гүрэ** **шаана. Тус бригада** **найнгаа даабарине** **дүүргэдэг.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дир А. Н. Шлыкова.

З. ВЕСНИНАГАЙ

ЗОНОЙ ЖАРГАЛАЙ ТҮЛ

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУД ХӨӨРЭНЭ

БҮХЫ СОВЕТ хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ өөрын түрэһэн эхэ нютагһаашье дутуугүй дүтөөр һанагдадаг, хүн бүхэнэй дулаахан үгөөр дурдан хэлэдэг манай ниислэл —Москва хотодо урдань хэдэ дахин ошоһон байгааб. Теэд тээсгэн КПСС-эй XXIV съездын делегат болоожо, дахин тэндэ ошохо золтой байһандаа хизаарлашагүй баярлааб, энээниие хэзээдэшье мартахагүйб.

Коммунис партиин XXIV съезд дээрэ хараһан үзэһэн, дуулаһанаа юрын үгөөр хөөрэхэ, хэлэхэншье бэрхэтэй. Съездын баталан абаһан бүхы шиидхэбэринүүд эхинһээ эсэстээ хүрэтэр совет хүн зоной ажабайдалые бүри баян дэлгэр, жаргалтай һайхан болгохо гэһэн гол зорилготой байна.

Өөрөө хүдөө ажахыда хүдэлжэ байдаг хүн хадаа орооһо тарияа ехээр ургуулха, адууһа мал олошоруулха, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр абадаг болохо тухай съезд дээрэ хэлсэһэн асуудалнуудые илангаяа ехэ анхаралтайгаар шагнааб.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар ниилээд ехэ юумэ хэгдээ, колхоз, совхозуудай экономико эрид бэхижээ, хүсэ ехэтэ машина, техникэшье олон болоо, хүн зомнайшье һураггүй һайнаар хубсалдаг, эдеэлдэг болоожо байна.

Теэд партимнай гансахан мүнөөдэрэйхиие бодоногүй, саашадаа Эхэ оронойнгоо бүри хурданаар хүгжэн һалбарха, хүсэ ехэтэй болохынь тула анхаралаа хандуулна ха юм.

Тиимэһээ шэнэ табан жэлдэ хүдөө ажахыда бүри ехэ мүнгэ зөөри һомологдохо, колхоз, совхозууднай энэ үе соо трактор, машинануудые улам олоор, минеральна үтэгжүүлгэ бүри ехээр абаха байна бшуу. Гэхэтэй хамта эдэ бүхы асари ехэ түсэбүүд миил зүндөө өөрөө бэелүүлэгдэхэгүй, энээниие хүсэндэнь хүргэхын тула хүн бүхэн габшагай шангаар, абьяас оролдолго ехэтэйгээр хүдэлхэ ёһотой болоно гэжэ булта ойлгонобди. Съезд дээрэ хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудые шагнажа һуухадаа, тэдэниие өөрынгөө совхозой байдал дээрэ жэшээжэ, өөһэдынгөө ажал хүдэлмэритэй холбон бодомжолжо үзэһэн байгааб.

КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар манай совхоз һүүлэй табан жэл соо ниилээд хүгжөө, республика дотороо эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр үгэдэг, экономическа шанга шадалтай ажахынуудай нэгэн болоо. Тусхайлбал, табан жэлэй урда совхоз 10,5 мянган центнер мяха, тэрэ тоодо 9 мянган центнер нугаһанай мяха, 30 мянган центнер һү, 6 мянган центнер хартаабха гүрэндөө тушааһан һаа, нёдондо 22 мянган центнер мяха, тэрэ тоодо 16,3 мянган центнер нугаһанай мяха, 40 мянган центнер һү, 21,4 мянган центнер хартаабха гүрэндөө тушаагаа, эдеэ хоолой зүйлнүүд хоёр дахин ехээр үйлэдбэрилэгдөө. Үнгэрэгшэ жэлдэ ажахымнай түсэбһөө гадуур эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр тушааһанай, тэрэнээ хямда сэнтэйгээр абадаг болоһоной ашаар 2 миллион шахуу түхэриг сэбэр ашаг олзо оруулаа.

Энээн дээрэһээ харахада, саашадаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри ехээр, гаргаша багатайгаар абадаг болохо арга боломжын ажахыдамнай үшөөл ехэ байһаниинь элирнэ.

Илангаяа тарияалангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, газарай гектар бүхэниие ашаг үрэ ехэтэйгээр эдлэхэ, хэрэглэхэ гээшэ гол зорилго болоно. Манай совхоз нёдондо тарияалангай га бүриһөө 17 центнер тарияа, 145 центнер хартаабха хуряагаа. Энэмнай үшөөл бага гээшэ ааб даа. Газарнай энээнһээ һураггүй ехэ ургаса үгэхэ шадалтай. Гансал үтэгжүүлгэ багаар оруулагдана. Илангаяа минеральна үтэгжүүлгэ дуталдана. Хэрбээ тарияалангай га бүридэ 5 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа һаамнай, гектарай 20—25 центнер тарияан, 160—170 центнер хартаабха лаб абтаха аргатай. Харин мүнөө гектарай ойроодоо нэгэ центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдана. Эдэ шэнээн ургаса абажа шадаа һаамнай, мяха, һүн бүри ехээр абтаха бшуу.

Манда трактор, машина яһала олон. Теэд шэнэ техникэ, илангаяа хүсэ ехэтэй, түргэн ябадаг тракторнууд, машинанууд үшөөл олон хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, нэн түрүүн үндэр баян ургаса абахын тула тарияалан дээрэхи бүхы хүдэлмэриие агротехникын заабаряар, богони болзорто, һайн шанартайгаар хэхэ хүсэ ехэтэй техникэ олон хэрэгтэй бшуу. Хоёрдохёор, техникын олон болоходо бүхы дээрээ совхоздо ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ, элдэб хүдэлмэриһөө олохон хүн сүлөөрхэ зэргэтэй.

Үшөө нэгэ шухала юумэ гэхэдэ, мал ажалдахи хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха талаар байдалнай үшөөл бирагүй. Бүхы юһэн фермымнай долоондонь үнеэдые оньһон машинаар һааха түхеэрэлгэ бии. Ойрын жэлнүүдтэ үнеэдээ үшөө 150 толгойгоор олон болгожо, зарим фермэдээ типовой шэнэ байра бариха, элдэб оньһон түхеэрэлгэ тодхохобди. Тэрэшэлэн нугаһадай ферм… руулга тон бага. Энээн… шубуудай харууһан, т… шань ехэ болоно. Шубуу… оньһожоруулха талаар… кын «Сельхозтехника» проектын организацинуу… һалха бэзэ гэжэ найдаг…

Хүдөө ажахын үйлэд… мышленна шэнжэтэй бо… гын табигдаад байхадань … гаа гуримаар хүдэлжэ … хогүй бшуу. Колхоз, … элдэб һалбарида хүдэлхэ… мэргэжэлтэд, механизато… олон хэрэгтэй болохо ба… һээ элдэб мэргэжэл ол… һургуулинуудые бүри … жөөхэ гэжэ КПСС-эй Х… Директивэнүүд соо заагд… тэй дашарамдуулан, тосхо… даа болбосон түхэлтэй, … жэтэй болгохо тухай … сагнай ерээ. Тиигээд ба… шуул город тээшэ тэгүү… диилэнхидээ нютагтаа … лохо байна.

Шэнэ табан жэлэй түр… лые совхозой ажалшад, … бэшээр эхилээ. Жэлэй э… шо 3636 центнер мяха… дажа, нэгэдэхи квартала… зорһоо урид дүүргэгдээ … хоёрдохи кварталай тү… шын 1259 центнер ну… хан бэлэдхэлэй пунктда … Илангаяа үбэлдөө үхэр … нааршье шахажа шадаһа… ехэ мяхан тушаагдаа. Ж… хэ малшад Г. Перевозни… лаков, А. Бачалгина гэ… үхэр бүхэнэй шэгнүүр… 926—1050 граммаар … Шубуушадшье баһал … гаар хүдэлнэ. Тусхайлба… никова, Е. Мадуева, … Е. Хосидаева, М. Хоро… жэлэй эхинһээ хойшо … 36—91 мянган үндэгэ а… али нугаһан бүхэнһөө … дэгэ абаад байна. Тэрэш… жэлэй түрүүшын квар… центнер һү гүрэндэ т… 9.721 центнер һү бэлэдх… да оруулаа. Гүрэндэ һү … хад жэлэй түсэбые һараа… гэхээр хараалнабди.

Мүн хабарай тарилгы… хэзээ хэзээнэйхиһээ э… наар эхилээд, эршэмтэй … ябуулагдажа байна.

Түрэл Коммунис парт… һан асари ехэ түсэбүүд… хын тула манай совхозо… малшад хүсэ шадалаа гам… дэлнэ, саашадаашье хү…

А. Х…
Кабанскын совхозой …

АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

Сэлэнгын аймагай ажалшад партиин XXIV съездын материалнуудые сэдьхэлээ ханангяар һонирхон шудална. Агитатор, политинформатор болон лекторнүүдэй семинар колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, һургуулинуудай, училищинуудай партийна организацинуудта үнгэргэгдөө.

Съездын материалнуудые хүн зондо ойлгуулха хүдэлмэридэ 332 политинформатор, 872 агитатор, 245 лектор хабаадуулагданхай. Мүнөө үедэ хамтадаа 97 хөөрэлдөөн, лекци үнгэргэгдөө. 42 хүнһөө бүридэһэн пропагандистнарай бүлэг КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд тушаа ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхын тулада аймагай нютаг бүхэндэ гаранхай. КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, штатнабэшэ лекторнүүд тэдэнэрэй дунда бии.

Ажахынуудай партийна организацинууд съездын материалнуудые хүн бүхэндэ ойлгуулха зорилготойгоор ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Жэшээлхэдэ, **Карл Марксын** нэрэмжэтэ колхоздо, Сэлэнгын совхоздо лекци хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Сэлэнгын совхозой отделени бүхэнэй хүдэлмэришэд партиин съездын материалнуудтай танилсаа. Лектор, политинформаторнууд КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд тушаа хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадаа, түсэб болон уялгануудые бэелүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэхэ мэтэ асуудалда гол анхарал хандуулна.

Тельманай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделенидэ, Гусиноозёрскын оёдолой фабрикада, 7/8 шахтада, Гусиноозерскын 1-дэхи найман жэлэй һургуулида партиин XXIV съездын материалнуудые ажалшадай дунда ойлгуулха хүдэлмэри һайнаар табигданхай гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Аймагаймнай хүдэлмэришэд, колхознигууд, алба хаагшад арад зоной ажабайдалай саашадаа улам һайжаруулагдаха, бүри баян дэлгэр болохо байһанда баясан, юһэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ хубитаяа оруулха байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

И. ЕРБАНОВ,
КПСС-эй Сэлэнгын райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша.

СССР-эй Вөрховно Соведэй Президиумэй Указ

Загаһанай ажахынуудай предприяти, организацинуудай хүдэлмэришэд, загаһашад-колхознигуудые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадые СССР-эй орден ба медальнуудаар шагнаха тухай

Загаһанай ажахынуудые хүгжөөлгөөр табан жэлэй даабарине амжалтатайгаар бэелүүлһэнэйнь түлөө нимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Афанасьев Филипп Григорьевичые—Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай бригадир.

Стариков Павел Сергеевичые — Большереченскын загаһанай заводой ахалагша загаһашан.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Конев Иван Александровичые—Кабанскын загаһанай заводой бригадир.

Копылов Петр Петровичые—Нижнеангарскын загаһанай заводой хүдэлмэришэн.

Куржумов Дмитрий Филипповичые — Кабанскын аймагай «40 лет Октября» колхозой загаһашадай бригадир.

Марченко Анна Петровнае—Кабанскын загаһанай заводой ахалагша мастер.

Новолодский Александр Нефедьевичые—Кабанскын аймагай «Прибайкалец» колхозой загаһашадай бригадир.

Станеев Николай Андреевичые — Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозой загаһашадай звеное даагша.

Суворов Иван Андреевичые—Кабанскын загаһанай заводой бригадир.

Якушев Илья Филипповичые—Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай ахалагша мастер.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Колмынина Агния Лукиничнае—Кабанскын загаһанай заводой хүдэлмэришэн.

Малогрошев Иван Петровичые—Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай бригадир.

Мухин Владимир Викторовичые — Баргажанай аймагай «Байкалец» колхозой загаһашан.

Орлов Василий Константиновичые—Яруунын загаһанай заводой инженер.

Тахинаева Анна Борисовнае—Кабанскын загаһанай заводой хүдэлмэришэн.

Усманова Зиган Хареевнае—Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай хүдэлмэришэн.

Хожеева Евдокия Хантаевнае—Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай хүдэлмэришэн.

Черниговский Виктор Васильевичые—Кабанскын аймагай «40 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ.

Шишмарева Александра Николаевнае—Нижнеангарскын загаһанай заводой хүдэлмэришэн.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Иванова Прасковья Степановнае — Яруунын загаһанай заводой хүдэлмэришэн.

Осипова Анна Семеновнае—Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай хүдэлмэришэн.

Пилюгин Василий Михайловичые—Баргажанай аймагай «Путь Ленина» колхозой загаһашан.

Сороковикова Тамара Сергеевнае—Нижнеангарскын загаһанай заводой хүдэлмэришэн.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Данилова Ольга Хангасаевнае—Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаһашан.

Павлуцкий Ульян Илларионовичые—Баргажанай Адагай загаһанай комбинадай хүдэлмэришэн.

Печкин Николай Егоровичые—Яруунын загаһанай заводой бригадир.

Поплевина Татьяна Александровнае—Кабанскын аймагай «Байкал» колхозой загаһашан.

Цынгуев Лубсан-Нима Рабдановичые—Галуута-Нуурай загаһанай заводой бригадир.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 оной апрелиин 26.

КОММУНИСТНУУД ЗҮБШЭНЭ

КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан гүнзэгы удхата документнүүдые республикымнай худалдаа наймаанай хүдэлмэришэд шудалжа байнхай. Һаяхан Буркоопсоюзай правлениин болон тэрэнэй мэдэлэй городтохи эмхи зургаануудай коммунистнуудай хамтын суглаан болобо. Эндэ сугларагшадай урда элидхэл хэһэн КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Ф. И. Ченкиров КПСС-эй XXIV съезд дээрэ согсологдоһон наймадахи табан жэл соо совет арадай түйлаһан асари ехэ амжалтануудай дүнгүүд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ.

Удаань үгэ абаһан коммунистнууд А. Н. Косыгин, А. К. Горбатых, Н. Б. Бернаев гэгшэд эд бараа хадагалха складууд, мүн республикадамнай арһа эд болгодог завод баригданагүй, ашаа тээхэ, буулгаха ажал оньһожоруулагданагүй гэжэ эрид шүүмжэлээд, энээниие усадхаха хэмжээ ябуулганууды дурадхаһан байна.

Д. КОЛМАКОВ.

ВЕНГРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. **Ороной хойто захын Дьендьеш хотодо 5 предприяти ашаглалгада оробо. Энэ предприятида бүтээһэн продукци оронойнгоо электротехническэ промышленностиие хангана, мүн ондоо гүрэнүүдтэ ябуулагдана.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: предприятиин нэгэ цехтэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАБ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум. Һайндэрэйхеэр хубсалһан хүдөө ажахын, промышленностиин түрүүшүүл һаяшаг эндэ олооро сугларба. Ушарынь хэлэхэдэ, эдэ түрүүшүүл хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ, мүн наймадахи табан жэлэй турша соо гүрэндэ газар тарияалангай ба мал ажалай продукци худалдаха түсэб дүүргэлгэдэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1971 оной апрелиин 8-най Указаар СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагдаба гэжэ мэдээсэгдээ һэн.

— Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхозой правлениин түрүүлэгшэ Александр Андриянович Братеньков Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаһан байна, — гээд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай уншагдахада, эндэ сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтана.

Ажалшадай депутадуудай Яруунын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ц-Д. Ж. Жалсанов, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь байһан Н. И. Малыгин, Яруунын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник байһан А. В. Паршин, республикын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй автобазын жолоошон А. М. Шубин гэгшэдтэ Ажалай Улаан тугай орденуудые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семенов барюулһан байна.

Улаан-Үдын автомобиль заһабарилгын заводой слесарь В. М. Астраханцев, Улаан-Үдын шубуунай фабрикын главна зоотехник Л. Я. Гожа, Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой главна агроном байһан Т. Ф. Дубкова, Ивалгын гидромелиорат… никумэй директор О. Г. … республикын үрэ жэмэсэ… гын станциин хүдэл… В. А. Моисеева гэгшэд… лэлэй тэмдэг» орден ба… һан байна.

Тэрэшэлэн «Шэн га… лай түлөө», «Ажалдаа … най түлөө» медальнууд… даа 18 хүн шагнагдаба.

Парти, правитель… дэр шан хайрада хүртэ… дашарамдуулан амаршала… даа үшөө ехэ амжалта … най хүсэнэб, — гэжэ … Семёнов юрөөһэн байна.

Хүдөө ажахын продук… хэ ба шанарыень шалга… циин главна инспектор … лыгин, колхоз, совхозу… тэлбэрилхы кадрнуудые … Буряадай хүдөө ажахын … мэй директор Н. Ф. Тих… шэд үгэ хэлээ.

Манай…

СЪЕЗДЫН ДОКУМЕНТНҮҮДЫЕ ШУДАЛ

Совет арадай ажахын саашадаа хүгжэлтэдэ, уласхоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ асари ехэ нүлөөтэйгөөр үнгэрһэн түрэл Коммунис партиингаа XXIV съездын гүнзэгы удхатай документнүүдтэй манай аймагай ажалшад тон анхаралтайгаар танилсажа байна.

— КПСС-эй XXIV съездын хараалһан асари ехэ түсэбүүдые совхозойнгоо хүдэлмэрилэгшэдтэ ойлгуулха хэрэгтэ 10 лектор, 20 политинформатор хабаадуулагданхай, — гээд «Георгиевский» совхозой парткомой секретарь Леонид Балдынович Туманов хөөрэнэ. — Мүнөө ажахымнай отделени, бригада, фермэ бүхэндэ лекци уншагдажа, элидхэл хэгдэжэ, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ байна.

КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые ажалшадта ойлгуулха хэрэгтэ Георгиевскиин дунда һургуулиин багшанар эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Жэшээнь, багшанар М. Л. Цыренов, Л. Ж. Базарова, Ф. С. Стариков, В. Д. Жамбалова гэгшэд совхозой түбэй томо томо коллективүүдтэ «Юһэдэхи табан жэлэй гол зорилгонууд», «Арадай ажахын, соёл культурын саашадахи хүгжэлтэ», «КПСС-эй бэелүүлдэг уласхоорондын ба гадаадын политика» гэхэ мэтэ һонирхолтой лекцинүүдые уншахаһаа гадна, холын гүүртэ отарануудта ажалладаг малшадта ошожо, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэһэн байна.

Мүн ажахын мэргэжэлтэд бултадаа политинформаторнууд болонхой. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэриин хэрэгээр отделени, бригада, фермэнүүд дээгүүр ябахадаа, тэндэхи хүдэлмэришэдтэ съездын баталһан шэнэ табан жэлэй түсэбые тайлбарилан хөөрэжэ үгэдэг. Энэ хэрэгтэ илангаяа эдэбхитэйгээр совхозой главна ветврач А. Ц. Дымбрылов, Амгалантын, Георгиевкын отделенинүүдэй ветврачнар Б. Р. Раднаев, Ц. С. Сандаков, зоотехник Б-М. Ц. Дондоков гэгшэд хабаадалсана.

Гадна нютагай коммунистнууд болон ажахын эдэбхитэдэй марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури ба философи шудалха һургуули болон теоретическэ семинарай хэшээлнүүд дээрэ КПСС-эй XXIV съездын … нууд шудалагдажа байна.

Игэжэ КПСС-эй XXIV … талан абаһан документн… шадта ойлгуулха талаар … хэл, хөөрэлдөөнүүдые … гадна, совхозой партком … ойлгуулха агитациин элд… дые шэнэлхэ, уран гоёо… хэрэгтэ анхаралаа хандуу… шэнэ табан жэлэй түсэб… римтануудаар харууһан … грамма, панно, стендүүд … байнхай. Тэдэнэр тосхонуу… дэргэдэ, отделениин түбүү… да, фермэнүүдтэхи улаан … табигдаха юм.

Г. Х…

ПАРТИИН ДИРЕКТИВЭНҮҮДЫЕ УНШААД БАЙХАДАА...

...ы совет арадые марксистско... хүсэтэ һургаалаар зэбсэг... КПСС-эй XXIV съезд ... дүүрэбэ. Ажахын, соёл гэ... ямаршье һалбарида хүдэл... һан хүн бүхэн өөртөө тодор... шолол хэжэ, бэелүүлэгдэжэ ... юһэдэхи табан жэлэй үедэ ... ээ, ямар уялга абахаяа ... хэ ёһотой.

...тиимнай ээлжээтэ съезд ... гэгээрэлэй хүдэлмэрилэг... урда түйлай ехэ зорилго... табяа гээшэ.

...дай гэгээрэл ба социалис культурын саашанхи бүхы ... хангаха. Һуралсал-хү... жүүлгын хүдэлмэри шэнэдхэн ... үүлхэ. Багшанарые бэлдэ... дэлмэриин шанар, мэргэжэ... эмжээе дээшэлүүлхэ»,— гэ... 1971—1975 онуудта СССР-эй ... ажахые хүгжөөхэ табан жэ... түсэб тушаа КПСС-эй XXIV ... Директивэнүүд» соо хэ...

...һээ гэгээрэлэй алишье ша... дэлмэрилэгшэд түрэл Ком... партиингаа эрилтые сүм... хын тула бүхы хүсэеэ эл... уялгатай.

...өө сагай һургуулиин ажал... эриин амжалта дүнгүүд хү... лэгшэдэй, нэн түрүүн ди... эй бэлэдхэлһээ, шадабари... илтэһээ ехэнхидээ дулды... Эрдэмтэй, болбосорол һайн... эбхи үүсхэлтэй, мүн багша... һурагшадта, түрэлхидтэ хүн... охидоор хандажа шададаг ... һургуулине толгойлдог һаа, ...ал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэ... һурагшатай байдаг гээшэ ааб.

...дэ ниитын дунда эрдэм бэе... хэрэг, һуралсалай шэнэ тү... программа гэгээрэлэй хү... рилэгшэдэй урда тон шэнэ, ...үүлэгдэһэн эрилтэ табина. ... һуралсал-хүмүүжүүлгын ...эриие эмхидхэн хүтэлбэрил... аар һургуулиин директорэй ... тон ехээр дээшэлээ.

...өө сагай һургуулиин дирек... ар байха ёһотойб? Тэрэ ха... эрдэм ехэтэй, марксистско-ле... үзэл сурталаар ухаан бодо... лоо түгэс хуяглаһан, педагогикын ба психологиин һургаал һайса шудалһан, шэнэ, түрүү онол аргануудые абаһаар дэмжэдэг, өөрынь мэдэлдэ байһан багшанарые ажалдаа эрхим амжалта туйлаха гэжэ оролдодог байхаар хүмүүжүүлхэ шадабаритай хүн лэ мүнөө үедэ һургуули толгойлхо шадалтай.

«...Хэрбээ ши ондоо хүнүүдтэ нүлөө үзүүлхэ гээ һаа, ши бодото дээрээ тэдэнэй һүр бадаруулжа, тэдээндэ һайн жэшээ харуулжа шададаг хүн байха зэргэтэйш?»,— гэһэн Карл Марксын сэсэн үгын һайн онол аргануудые нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдодог заншалтай. Хэрбээ һургуулиин, директорэй ажалай амжалтада ямар нэгэн **нюуса** гээшэ байдаг юм һаа, тэрэнь иимэ байна: Григорий Ефимович һайн, ёһотойгоор **хүдэлжэ шададаг багшанарай коллектив эблүүлэн байгуулжа шадаа юм. Һуралсалай предмедүүдэй кабинедүүд һургуулидань түхеэрэгдэнхэй, багшанарай методическа хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Коллектив соогоо булта эбтэй эетэй, бэе бэеэ һайнаар ойлголсодог байна.** Тус һурвай һургуулида һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүнгүүд ходоо һайн байна ха юм.

Һайнаар хүдэлдэг директорнүүдэй хүдэлмэриие шэнжэлэн харуулха гээ һаа, газетын нэгэ статья соо багтахагүй даа. Һурагшадые эрдэмэй үндэһөөр, коммунис үзэл бодолоор хуяглаха, үшөө һуража ябаха үедэнь тэдэндэ мэргэжэл олгохо талаар ехэ юумэ хэдэг һургуулинууд олон.

Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Ноёхоной дунда һургуулида (директорынь — Д. Ч. Найданов) **иимэ хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ гээшэб?** Тэрэнэй гол шалтагаануудай нэгэниинь гэхэдэ, зарим һургуулинуудта һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанар муу байна, тиихэдэ хүтэлбэрилэгшэдынь, багшанарынь һурагша бүхэниие найман класс заатагүй дүүргүүлхэ гэжэ мүртэйгөөр оролдоногүй.

Дээрэ дурсагдаһан хуулиие бэелүүлхэ хэрэгтэ һургуулинуудые хамтын байрануудтай болгохо гээшэ ехэ үүргэтэй. Республика дотор һургуулиһаа гурбан модонһоо дээшэ зайтай газарта 17800 һурагшад ажаһуудаг юм. Теэд тэдэнэй оройдоо 10900 һурагшад гэхэ гү, али 61 процентнь хамтын байрануудта байлгагдана. Кабанскын Хэжэнгын, Улаан-Үдын аймагуудта үхибүүдэй оройдоол 50 процентнь хангаатай. Гэбэшье һургуулинууд шадар хамтын байра барюулха асуудал зарим аймагуудта шиидхэгдээдүй байһаар. Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Хяагтын аймагуудта хамтын байранууд баригданагүй.

Энэ асуудалые дүтын хоёр-гурбан жэлэй туршада шиидхэжэ үзэхэ шухала.

Һурагшадые нэгэ класста хоёрдохи жэлдэнь һургаха ушар үсөөн бэшэ. Нёдондоной һуралсалай жэлэй дүнгөөр найма мянган һурагшад хоёрдохи жэлээ һуулгагдаа. Зэдын аймагай Желтурын найман жэлэй, Хэжэнгын аймагай Ородой-Адагай найман жэлэй, Дээдэ-Худанай дунда болон бусад һургуулинуудта һуралсалай шанар хангалтагүй.

Иимэ байдалай гол шалтагаан хэшээлнүүдэй үзэл сурталай, теоретическэ талаараа һула, элдэб онол аргануудай үсөөнөөр хэрэглэгдэдэг байһанһаа болоно.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин эгээл шухала талань хэшээл мүн. Тиимэһээ хэшээл зүбөөр үнгэргэхэ хэрэгтэ эгээл шанга эрилтэ табигдаха ушартай.

Теэд зарим һургуулида хэшээлэй шанарта анхарал һуладанхай. Һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хинан хүтэлбэрилхэ талаар мүртэй юумэ хэдэггүй байха юм.

Багшын хэшээлдэ орожо байха гээшэ педагогическа хиналтын эгээл шухалашье, орёошье, харюусалгатайшье хэрэг мүн. Директор гү, али завуч хэшээлдэ ороходоо, багшын ямараар заадагые, тэрэнэй педагогическа талаар хэр зэргэ болбосоролтой байһые, эрдэм бэлэдхэлые, һурагшын хэр оролдосотойгоор һуража, юу ойлгоһые шалгаха зэргэтэй.

Һургуулиин олон хүтэлбэрилэгшэд багшанарай хэшээлдэ орожо, һуралсалай шанар шэнжэлэн үзэхэ талаар яһала олон янзын хүдэлмэри хэдэг. Тэдэнэй зариманиень эндэ харуулая:

1. Нэгэ багшын хүдэлмэриин ябасые шалгаха. Энэ хадаа орёо, нэгэ үдэрөөр дүүрэхэгүй ажал. Энэ хадаа эрхим багшын хүдэлмэриин дүршэлтэй танилсаха, тэрэнэй шадабариин «нюусые» элирүүлжэ, олоной дунда нэбтэрүүлхэ зорилготой. Үгышье һаа, иимэ шалгалтаар бирагүйгөөр хүдэлдэг багшын дутуу дундыень элирүүлжэ, туһаламжа үзүүлхэ зорилго табигдадаг.

2. Нэгэ классай доторой байдал хүсэд дүүрэнээр шэнжэлхын тула нэгэ үдэрэй гү, али удаахан болзор соо хамаг хэшээлнүүдтэнь ябаха. Тиихэдээ бүхы багшанарай эрилтэ хоорондоо хэр зохилдоноб, ондо ондоо һургагшад һурагшадые ямараар хүдэлгэнэб, ямараар гэрэй даабари үгэнэб, журамай ба эмхидхэлэй талаар хэр зэргэ байнаб, предметнигүүд классай хүтэлбэрилэгшэд хоёрой хоорондохи холбоон ямар бэ, түрэлхидтэй ямар хүдэлмэри ябуулагданаб, үхибүүд үзэжэ байһан юумэндээ ханалгатай гү, али бэшэ гү гэһэн олон янзын асуудал элирүүлэгдэхэ.

3. Багша нэгэ темые хэр ойлгуулбаб гэжэ шалгахын тула хэдэн хэшээлдэ хойно хойноһоонь орохо ёһотой. Энэ шалгалта хадаа багша темээ ойлгуулхадаа, ямар онсо шэнжэтэйб, үзэһэнөө дабтуулхадаа, бэхижүүлхэдээ юу хэнэб, һурагшад хэшээлдээ ойлгоһоноо бодото хэрэг дээрээ хэр зэргээр хэрэглэжэ һураабгэһэн асуудалнуудые тодоруулха байна. Тус хүдэлмэриеэ түгэсхэхэдөө, директор шалгалтын хүдэлмэри үнгэргэжэ болохо.

4. Хоёр-гурбан багшанар ондо ондоо классуудта нэгэ темээ ямараар гаранаб гэжэ зэргэсүүлэн шалгажа, зохисотой тобшолол хэжэ болохо. Энэ шалгалта багшанарай дүршэлые андалдуулха талаар туһатай.

5. Нэгэ мэргэжэлтэй багшанарай ондо ондоо классуудта гү, али ондо ондоо мэргэжэлтэй багшанарай нэгэ класста ямараар хэшээл үнгэргэдэгые шалгажа, онол аргануудыень, һуралсалай сагые хэр аша туһатайгаар хэрэглэдэгыень элирүүлэн шэнжэлдэг байна.

6. Директорэй үгэһэн даабаряар классуудта шалгалтын хүдэлмэри гү, али аман асуулта хэгдэдэг.

Эдэ бүхы хэрэг бэелүүлхэдээ, директор өөрын онол арга хэрэглэжэ, шалгалтамни аша үрэтэй байһай гэжэ оролдохо зэргэтэй ааб даа.

Һуралсалай шанар дээшэлүүлхэ, һурагшадые нэгэ класстань хоёрдохи жэлдэнь һуулгаха ябадал усадхаха гээшэ манай һургуулиин гол шухала асуудал болоод байна.

Шэнэ устав дотор һургуулиин үндэр үүргэ, һуралсал-хүмүүжүүлгын шухала зорилгонууд, багшанарай ба һурагшадай хүдэлмэриин гурим элеэр тодоруулагданхай. Хэрбээ һургуулиин директорһээ эхилээд, уставай эрилтые бүхы багшанарай саг үргэлжэ бэелүүлжэ байбалнь, һургуули бүхэн түрүү зэргэдэ гараха аргатай.

С. ДМИТРИЕВ,
БурАССР-эй гэгээрэлэй министр.

ДИРЕКТОРЭЙ УЯЛГАНУУД

удха шанар хэзээшье хуушардаггүй ха юм.

Республика доторнай педколлективүүдые һайнаар хүтэлбэрилдэг, педагогическа эрдэмэй туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл хэрэглэн, холын хараатайгаар хүдэлдэг директорнүүд яһала олон. Тэдэнэй тоодо Баргажанай аймагһаа **К. М. Шелковниковые, В. М. Бодровые,** Кабанскын аймагһаа **А. А. Качиниие, И. А. Белоголовые,** Мухар-Шэбэрэй аймагһаа **Н. И. Червинскаяе, Ш. Э. Эрдынеевые,** Хурамхаанай аймагһаа **А. А. Дандаровые, П. П. Капустиниие,** Хяагтын аймагһаа **С. И. Балихаевые, П. К. Агафоновые,** Захааминай аймагһаа **В. С. Поповае, В. П. Никитковае,** Загарайн аймагһаа **А. С. Барнаковые, Т. Ф. Будылиниие,** Улаан-Үдэһээ **П. Н. Прозоровые, М. Л. Шунковые, П. Ф. Бардахановые** болон бусад олон нүхэдые нэрлэмээр.

Жэшээнь, Г. Е. Стулев Прибайкалиин аймагай Хуушан-Татауровай дунда һургуулида 1964 онһоо директорээр хүдэлнэ. Григорий Ефимовичэй онсо илгаань юуб гэбэл, тэрэ хадаа шэнэ юумэ бэлээр ойлгодог, һургуулидаа эрхим гуулиин хүтэлбэрилэгшэд А. С. Макаренкын иигэжэ хэлэһые ходо һанажа ябадаг: **«Һургуулиин багшанарай хоорондоо нэгэ амин боложо шадаагүй һаань, бэе бэедээ туһалдаггүй һаань, бэе бэедээ шүүмжэлхы хатуу үгэ хэлэлсэдэггүй, тиимэ юумэ хэлэлсээд, тэрээндээ гомдолсонгүй байжа шададаггүй һаань, нүхэртөө захиржа (энэмнай хүшэр лэ юумэ гээшэ) ба захиралтыень даажа шададаггүй һаань—тиимэ газарта багшанарай коллективэй байха аргань үгы».**

Григорий Ефимович өөрөөшье тон бэрхэ багша, тэрэнэй хэшээлнүүд һонин, удхаар гүнзэгы, шата бүхэниинь һайса бодомжологдоһон байдаг, тиимэһээ хэдэн жэлэй туршада өөрынгөө предмедээр үндэр амжалта туйладаг гээшэ.

Директор, тэрэнэй орлогшод багшанарай, һурагшадай хүдэлмэриие ходо хинан ажаглажа байдаг зантай. Һуралсалай жэлэй эхиндэ хиналтын хүдэлмэри илангаяа шангадхадаг. Жэшээнь, мүнөө һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадта багшанарай 180 хэшээлдэ директор ороһон байна.

Тиимэл хадань Хуушан-Татаурорай һурагшадта хүдөө ажахын мэргэжэл ойлгуулдаг заншалтай. Олон һурагшад механизаторай мэргэжэлтэй боложо гарадаг. Һүүлэй хоёр жэлдэ тэндэ арбадахиие дүүргэгшэд түрэл колхоздоо хүдэлхэеэ үлэжэ, мүнөө олониинь үйлэдбэриин түрүүшүүл болонхой.

Гэбэшье туйлаһан юумэзрээ һанагаа амарха үндэһэн бидэндэ үгы. Зарим һургуулида олон һурагшадай бирагүй бэлэдхэл абажа, ажалай дүршэл олоогүй, һургаал журамгүй зон боложо гарадаг ушартай эбсэжэ огто болохогүй.

Бүгэдэ ниитын дунда эрдэм бэелүүлхэ гээшэ бүгэдэ ниитын найман жэлэй һуралсал тухай хуулиие нэгэшье хазагайруулангүй дүүргэхэ эрилтэ табина бшуу.

Теэд республика доторнай энэ хэрэгэй үшөөл хангалтагүй байһаниинь гэмшэлтэй. 1962 ондо нэгэдэхи класста абтаһан 19936 һурагшадай 15580-ниинь гэхэ гү, али 78,2 процентнь 1970 ондо наймадахиие дүүргэжэ гараа.

Энэ хэрэг илангаяа Сэлэнгын, Зэдын, Хойто-Байгалай аймагуудта хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ.

Бүгэдэ ниитын найман жэлэй һуралсал тухай хуули яахадаа

КЛУБАЙ СОВЕДЭЙ ЭДЭБХИТЭД

...унис партиин XXIV съездын ...дые, тэрэнэй баталан абаһан ...нүүдэй гүн гүнзэгы удха ... үргэн ниитэ ажалшадта ...алан ойлгуулха хүдэлмэридэ ...эй райкомой дэргэдэ байгуу... революционно, дайшалхы ... алдар солын клубай сове... нүүд эдэбхитэйгээр хабаадал...

... дайнда хабаадалсагшадай ... хорёод онуудай комсомолец ... Александр Иннокентьевич ...нников үшөө съездэ бэлдэжэ ... үеэр 1971—1975 онуудта ... арадай ажахы хүгжөөхэ ... жэлэй түсэб тушаа XXIV съез... Директивэнүүдэй проект тухай ... Гусиноозерск хотын центральна механическа мастерскойн хүдэлмэрилэгшэдэй дунда оло дахин үнгэргэһэн байха юм. Съездын боложо байхада, һүүлээрньшье ниитын энэ ехэ хүдэлмэри заашье һуладхаагүй.

Соведэй гэшүүн Эдуард Андреевич Вельвер манай хотын нэгэдэхи дунда һургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Би өөрөө «Шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэ хадаа коммунизм байгуулха үедэ партиин бэелүүлхэ гол шухала зорилгонуудай нэгэн мүн» гэһэн темээр хөөрэлдөө үнгэргэдэг байнаб. Хэнэйшье мэдэһээр, энэ асуудал тушаа КПСС-эй ЦК-гай тоосоогоор Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл соо, съездын абаһан резолюци дотор ехэ анхарал хандуулагдаа; партиин мүнөө үедэ бэелүүлхэ гол хэрэг гэжэ тобшологдонхой.

Соведэймнай түрүүлэгшэ Буряадай АССР-эй габьяата багша Даба Будаевич Будаев «Арад зоной материальна һуудал байдал һайжаруулга — партиин экономическа политикын дээдын зорилго» гэһэн асуудалаар элидхэл хэхэ, лекци уншахаар бэлдэжэ байна. Иигэжэ манай клубай гэшүүд, ажалай ветерануд түрэл партиингаа XXIV съездын хараалһан гайхамшаг ехэ зорилгонуудые ажалшадтаа тайлбарилан ойлгуулха гэһэн эрмэлзэлтэй.

Е. ГЕРАСИМОВА,
клубай соведэй гэшүүн.
Гусиноозерск хото.

ҮНДЭР НАҺАТАДАЙ ОРОЛДОЛГО

...бараи наранай хурсахан эл... холоһоо миралзан зэрэлгээ... сабшалан дээгүүр хүрээ ба... хэдэн хүнүүд харагдана.

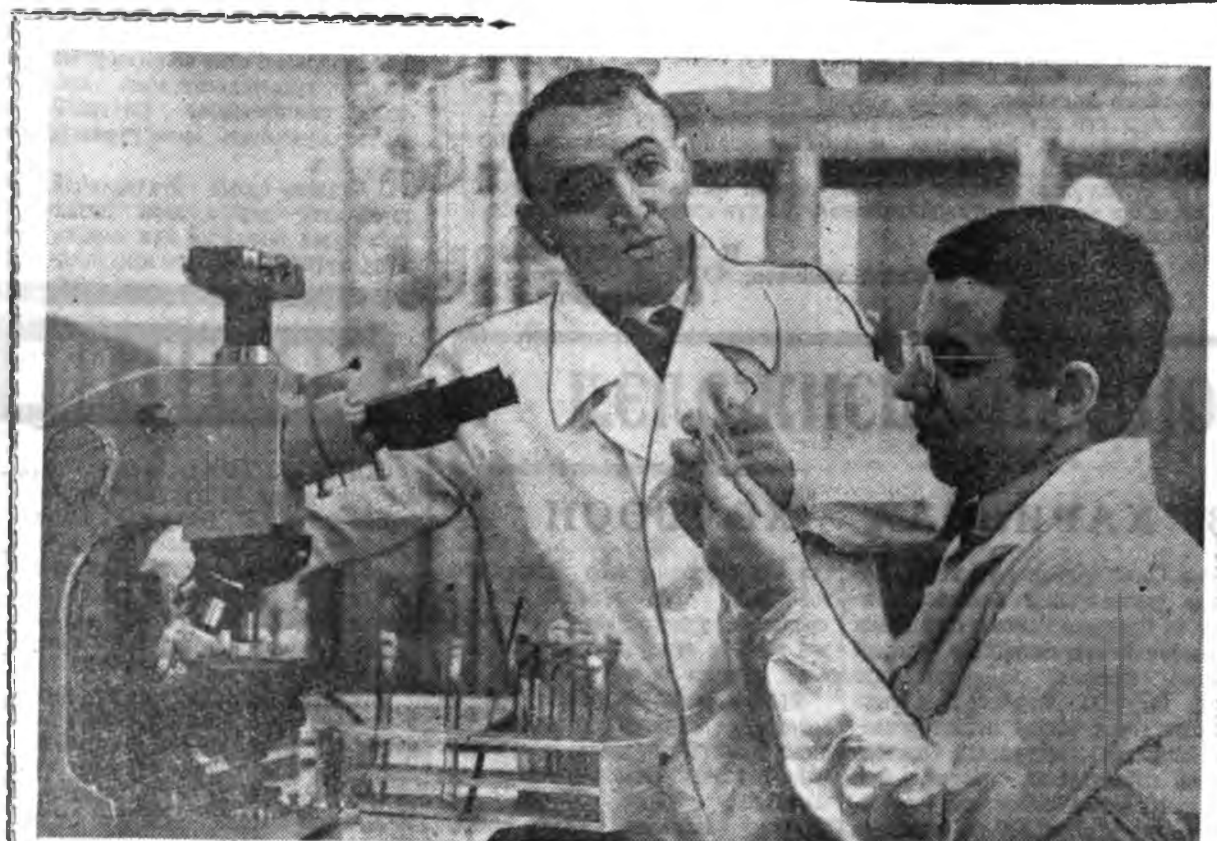
...манай Хэжэнгын аймагай «50 Октябрья» совхозой Ород нютагай отделениин луговодууд гол горхой мүльһэнһөө һалажа, һубаг ...абаар уһанай урдажа эхилхэ... сабшалангаа уһалжа захалба... Эдэнэй дунда буурал сагаан ...ойтой, бултанһаа эгээл аха янзын, хээрын нара, һалхинда хүдэр хүрин шарайтай болошоһон үбгэжөөл ябалсана. Жалсан Жамсаранов мүнөө 74 наһатай болоошье һаа, хүнгэн сарюун зандаа, өөрынгөө һайн дураар эндэ хүдэлжэ байна.

Мүн баһал үнихэнэй пенсионер 65 наһатай Жамбал-Доржо Дамдинов тэрээнтэй газар уһалалсана. Эдэнэр хоюулан Булаг гэжэ газарта 100 гектар сабшалан даажа абаад, тэрэнээ уһалжа эхилбэ. Ородой эхинэй сабшалан дээрэ наһажаал болоһон луговод Даша Базаржапов хүдэлдэг. 75 наһатай үбгэжөөл Михаил Карнаков өөрынгөө нүхэртэй хоюулан 120 гектар сабшалан даажа абанхай.

Иигэжэ эндэ пенсионернүүд отделениингээ адууһа малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө ехэхэн хубита оруулха гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоно гээшэ.

Р. МУНКУЁВ.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ЛАБОРАТОРИНУУДТА

КРАСНОЯРСК. **В. А. Сукачевой нэрэмжэтэ ой модоной институдай микробиологиин лабораториин бүлэг эрдэмтэдтэ ВДНХ-гай диплом, медальнууд барюулагдаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ой модоной микробиологиин кафедрые даагша профессор А. Б. Гукасян, аспирант А. И. Чуликов.**

НОВОСИБИРСК. **СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Гидродинамикын институт Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа. Тус институдта гидродинамикын асуудалнуудые шэнжэлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байдаг. Эрдэмтэдэй оруулһан дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, арадай ажахые хүгжөөлгэдэ зорюулагдана. Мүнөө институдай эрдэмтэд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр зориг-жон, ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лабораториие даагша, доктор **В. М. Титов** рентгеннэ түхеэрэлгэнүүдые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭРХҮҮ АЙЛШААР ОШОБО

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин дала гаран һурагшад горитой концертнэ программатай мүнөөдэр Эрхүү хото ошохоёо мордохонь. Ород арадай инструментнүүдэй оркестр программын гол һуури эзэлнэ. Энээнһээ гадна дуушад, пианист болон бусад программадань оруулагданхай. Жэшээлхэдэ, училищимнай эрхим студентка ба шадабаритай пианистка боложо ябаһан Люся Савельева, дуушад Алла Тимофеева, Галина Кривоносенко, Дулма Мижидон, баянистнар Анатолий Гайсин, Александр Курочкин болон бусад оролсоно.

Эдэнэр Эрхүүгэй искусствын училищида концерт табиха, телевиденеэр харуулагдаха, мүн Усть-Орда болон бусад нютагуудаар айлшалха юм. Тус бүлэгые Ж. Д. Дандаров хүтэлбэрилнэ, оркестрые—Л. К. Мелехов ударидана.

Эрхүү хотын искусствын училищиинхид хоёр жэлэй саада тээ манда айлшалжа ерэһэн юм. Концертньшье һонирхолтой һэн. Харин мүнөө манай коллектив нүхэдтөө ошожо, хаба шадалаа харуулха зорилготой.

М. ЕЛИСЕЕВА,
Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин һуралсалай таһагые даагша.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

БРИГАДИР

...бовь Максимовна Донская ха... эртэ ажалдаа ерээд, эзэн ... цех соогуураа алхална. Оньһ... түхеэрэлгэнүүдэй хажууда дү... наринаар шалгажа үзөөд, ду... ... юумэнэй үгы байхадань ... янзатай, цехэй начальни... һаг тээшэ яаралтайгаар яба...

...нэй ордента Улаан-Үдын ...нсервын комбинадай мал... цехэй начальник Григо... Михайлович Дегтярев мүн лэ ... үни ерэнхэй, саарһа дан... удалжа һууба. Тэрэ ехэл ...тойгоор:

— Мүнөөдэртөө хэхэ юумэн ехэл ... байна. Гахайнуудые үүсэл... Олон гахай асарагдаа. Үдэ... үшөө асарха. Бараниень ... мүнөөдэртөө үүсэлхэ хэрэгтэй, ... дуугарба.

... үгэ дуулахадаа Любовь ...мовна дуугай болошобо. ...адань хүнүүд үшөөл ду... дүй дүршэлтэй, һайн мэргэ... хүдэлмэришэд үсөөн. Гэ... оньһон техникэеэ бүтээсэ ...эр ашаглажа шадаа һаа, ... даабари дүүргэхэ бай... Конвейерээ минута соошье ... байлгаха ёһогүй бшуу даа» ... тэрэ дотороо сэдьхэн бай...

— Асарагдаһан гахайнуудые ... байхабди, — гэжэ ха... гаража ошоо һэн.

... хамта хүдэлдэг нүхэдтөө ... шэнгеэр найдажа ябаа. ... дээрэһээ тиимэ шиидэнгеэр ... ха юм. Тэрэнэй участог... ерэхэдэнь, басагад булта ... анхай, ажалдаа бэлэдхэл ... айба. Зарим нэгэниинь зэр... бэлдэнэ, нүгөөдүүлынь ... һэлгэнэ. Бригадирайн... ...хыень хараһаар лэ мэндэ ... мүртөө:

— Мүнөөдэртөө гахайнуудые үүсэлхэ гүбди?

— Би ямар ажал хэхэбиб? — гэхэ мэтээр асууха юм.

Любовь Максимовна богонихоноор хэн хаана хүдэлхэб, ямар юумэ хэхэб гэһэн даабари үгэхэ мүртөө, оролдожол хүдэлхые уряална.

Уданшьегүй конвейерэй ябажа эхилхэдэнь Любовь Максимовна хүдэлмэришэн бүхэндэ дүтэлжэ, ажалыень хинан шалгана, аха заха хүнэй ёһоор заабари хэлэнэ. Теэд бригадир хүн ажал хүдэлмэриеэ зүбөөр эмхидхэхын хажуугаар, продукцияа һайн шанартайгаар бүтээн гаргаха гэжэ оролдохо ёһотой. Хүдэлмэришэн бүхэндэ шанга эрилтэ табяагүй һаа, биратай юумэн хэгдэхэгүй. Энээниие Любовь Максимовна һайн ойлгодог болонхой. Тиимэһээл хүдэлмэришэдтэйгөө үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, һанажа ябаһан юумэеэ сэхэ руунь хэлэдэг, дутуу дунда юумэеэ хамтын хүсөөр усадхаха гэжэ эрмэлзэдэг.

Бригадынгаа эгээл залуу гэшүүн Валя басаганай хүдэлжэ байхыень харахадаа, Любовь Максимовна урмашана ёһотой даа. Залуушье һаа, Валя үхэр мал үүсэлхэдээ шадамар бэрхэ болошонхой. Мүнөөшье оролдосотойгоор хүдэлжэ байна. Булсагархан хасарыень гэжэгэнүүлэн урдаһан хүлһэ сагаан халаадайнгаа хамсыгаар хирэ хирэ болоод лэ аршана.

Конвейер эгээл түргэнөөр ябуулагдана. Гэбэшье Валя хамаг юумэеэ түргэнөөр хэжэ үрдинэ. Гансашье минута соо нобшороо һаа, бүхы цехэйнгээ хүдэлмэри графигһаань гээгдэхүүлхэб гэжэ тэрэ һайн ойлгоно.

Любовь Максимовна Донская Валида хэды туһалаа гээшэ һэм! Залуу басаган хамаг юумэ түргэнөөр, һайн шанартайгаар хэхэ гэжэ оролдодог байгаа. Тиимэһээл богонихон болзор соо түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа ха юм. Любовь Максимовна арбаад жэлэй саана эгээл иигэжэ ажабайдалайнгаа намтарые эхилээ бэлэй. ГПТУ-да нэгэ жэл һураад, үүсэлэлгын цехтэ хүдэлмэришэнөөр абтаа. Түрүүшээр яһала хүндэ һэн. Шадабари мэргэжэлэй хажуугаар, хүсэн хэрэгтэй болодог һэн. Түрүүшын үдэрнүүдтэ яһала эсэдэг бэлэй. Хамта һураһан басагадынь үнишье болонгүй хүнгэн ажал бэдэрээд лэ ябашоо. Үдэр хоногой ошохо тума Люба ажал хүдэлмэридөө дүршэжэ, хэдэн мэргэжэл шудалаа. Тиигэжэ ямаршье хүдэлмэридэ тэгшэ һайнаар хүдэлдэг болоо бэлэй. Хоёрдохи жэлдээ тэрэ үнинэй хүдэлмэришэдһөө дутуугүй һайнаар хүдэлжэ, даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг һэн. Олон мэргэжэл шудалһан, оролдосотой ажалша басагые хамта хүдэлдэг хүдэлмэришэдынь ехэ магтадаг болоо.

Уданшьегүй Любовь Максимовна Донская партиин гэшүүн болоо һэн. Харюусалга дээрэ харюусалга нэмэжэ, бүришье эдэбхитэйгээр хүдэлхэ ушартай болоогдоо. Коммунист гэһэн үндэр нэрээ хаанашье арюунаар сахиха хэрэгтэй бшуу. Тэрэ гэһээр хэды саг үнгэрөө гээшэб. Үнинэй хүдэлмэришэн, коммунист Любовь Максимовна үхэр үүсэлэлгын цехтэ хүдэлһөөр. Эндэл хүдэлөө һаа, арад зондоо, Эхэ орондоо ехэ аша туһа оруулхаб гэжэ тэрэ ойлгоо. Тиимэһээл ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглан хүдэлхэ гэһэн шухалын шухала зорилго урдаа табяад, үдэр бүри цех тээшээ яаража ябадаг.

Г. ХАРЧЕНКО.

...ТОЕВ.

ТУСХАЙ ТЭМДЭГТЭ ХҮРТЭГШЭД

Партиин XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаһан «Бурятцелинстрой» трестын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд республикын Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй тогтоолоор «РСФСР-эй социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаба.

Оньһожоруулмал нүүдэл 173-дахи колонны модошо дархан Н. Ф. Афанасьев, Улаан-Үдын гаражай трестын автобазын жолоошон А. С. Бузин, Хурамхаанай 3-дахи СМУ-гай модошо дархан Г. И. Гармаев, үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадай Загарайн барилгын материалнуудай участогай хүдэлмэришэн И. М. Евстифеев, оньһожоруулмал нүүдэл 590-дэхи колонны модошо дархан И. Л. Левин, автобазын Харанхойн гаражай слесарь-моторист П. Ф. Миронович, Галуута-Нуурай барилгын материалнуудай участогай хүдэлмэришэн Ю. А Мангиров, Улаан-Үдын гаражай жолоошон, Г. М. Никитин, 697-дохи ПМК-гай модошо дархан Н. Д. Раднаев, Харанхойн барилгын материалнуудай участогай токарь К. И. Смородникова, Галуута-Нуурай гаражай жолоошон Р. Ю. Хайрутдинов, 466-дахи ПМК-гай шулууша дархан А. Т. Черкинский энэ тэмдэгтэ хүртэһэн байна.

УЛААН-БААТАРТА УЛАСХООРОНДЫН ХУРАЛДААН БОЛОО

Монголой Арадай хубисхалай табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан уласхоорондын научна сессидэ хабаадалсаһан совет делегаци һаяшаг Улаан-Баатарһаа бусажа ерээ.

Тус сессидэ хабаадаһан, Буряадай ниитын эрдэмэй институдай директор, философиин эрдэмэй кандидат Даши Дашипылович ЛУБСАНОВ манай штатнабэшэ корреспондентдэ иигэжэ хөөрэбэ:

— Энэ сесси һаядаа Монголдо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын суглаануудай эгээ эхэнь болоно. Эрдэмтэдһээ гадна, мүн коммунис болон хүдэлмэришэн, мүн эүүнэй үзэлтэй партинуудай түлөөлэгшэд хуралдаанда хабаадаа. Хоринороной партийна ба үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй байлсаһаниинь ехэ удха шанартай. Тэдэнэй дунда СССР-эй, Болгариин, Венгриин, ДРВ-гэй Гвинейн, ГДР-эй, Индиин, Франциин, Сириин, Чехословакиин, Куба болон бусад оронуудай түлөөлэгшэд ерэһэн байна.

Эдэнэр Монголой Арадай Республикын табин жэлэй туршада капиталис бэшэ замаар хүгжэн һалбарһын дүй дүршэлые ниитэлэн хараа, һанамжа бодомжонуудаа хэлээ. Элидхэл, хөөрэлдөөн бүхэндэнь аха дүү ёһоной хани харилсаан, холбоо барисаан тухай, мүн хүн зондо ядарал, бэрхэшээл ушаруулдаг капиталис хүгжэлтые алад гараад, социализм хайшан гэжэ байгуулха тухай Ленинэй хараа заабари тодо хурсаар харуулагдаа.

Манайороной делегаци эгээ эхэнь байба. Элитэ эрдэмтэдэй элидхэлнүүд бүгэдые һонирхуулаа. Түүхын эрдэмэй доктор П. Т. Хаптаевтай хамта бэлдэжэ элидхэл хээбди. Буряад арадайнгаа социализмын замаар хайшан гээд хүгжэн дабшахые харуулха гэжэ оролдообди. Колониальна дарлалтаһаа һаяшаг сүлөөрһэн Ази, Африкын оронуудай түлөөлэгшэд элидхэлыемнай илангаяа һонирхон шагнаа.

МНРП-гэй XVI съездые, Монголой Арадай хубисхалай табин жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула монгол арад эршэмтэйгээр бэлдэжэ байна. Моҙор һайхан Монгол орон соогуур аяншалхадаа, арадай ажахынь һалбари бүхэндэ амжалтын туйлагдажа байһанда омогорхон баясаабди. Монголдо арадай засагай тогтохоһоо хойшо промышленность, барилга, хүдөө ажахы, эрдэм болон соёлой талаар илангаяа ехэ амжалта туйлагдаа. Дурсагдаһан һалбари бүхэниинь танихын аргагүй болотороо хүгжэн һалбараа. Аха дүү социалис оронууд, нэн түрүүн манай Совет орон, энэ хэрэгтэнь туһална. Иимэл хадаа социалис байгуулалта тон бүлюу хүсэтэй ха юм.

Е. ГОЛУБЕВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ТҮРҮҮЛЖЭ ГАРАБА

Арадай ажахы хүгжөөлгэдэ ашагта малтамалнуудаар элбэг Баунтын аймагай Ципиканай алтанай приискын хүдэлмэришэд Уласхоорондын ажалшадай hаналаа нэгэдэлгын үдэр—Майн 1-нэй hайндэрые шэнэ амжалтаар угтаба. Тиигэжэ үйлэдбэрилhэн продукци худалдаха түсэбөө 110 процент, алта малталга — 107 процент дүүргэжэ, хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 3,5 мянган түхэригэй нэмэлтэ олзо оруулжа, аймаг дотороо шалгарба. Мүнөө Ципиканай алтанай приискын хүдэлмэришэд алта угааха хаhада эмхитэйгээр бэлдэжэ байна.

В. ЧУНАВЛЕВ.

БАЯР ХҮРГЭНЭ

Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай доцент Ш. Б. Чимитдоржиев Түнхэнэй аймагай Аршаан курортдо, Хэрэн, Тооро, Далахай, Жэмhэг нютагуудай ажалшадта hонирхолтой лекцинүүдые уншаба.

Элдэб асуудалнуудтаа дүүрэн харюу абаhан суглараашад лектортэ баяр хүргэбэ.

Б. БИРБАЕВ.

ТАНИЛСАГТЫ, ШЭЛЭГТЫ!

hүүлэй hарын хугасаа соо библиотекэдэ ороhон шэнэ номуудые уншагшадта харуулха, дурадхаха гэhэн заншалта выставкэ М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекэ соо нээгдэбэ.

Арадай ажахын элдэб hалбариин номууд элбэг. Литература болон искусствын номууд ехэ hонирхолтой.

Түүхын таhаг hонирхолтой зүйлнүүдээр баян. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадай мемуарнууд, монографинууд тэдэнэй дунда бии.

Тус выставкэ майн 10 болотор үргэлжэлхэ. Тэндэ харуулагдаhан номууд hүүлээрнь библиотекын уншалгын залда орохо. Мүнөө выставкын үедэ танилсаhан, шэлэhэн номоо библиотекын зал сооhоо абажа уншахадатнай болохо.

Манай корр.

ЗОХИД ХУБСАҺАН—БЭЕЫН ШЭМЭГ

Хүн зоной гоёхо саг—хабарай дуулим үе айлшалан ерэбэ. Тиимэhээ моодын байшангай коллективэй ажалай халуун хаhа оробо гээшэ. hаяхан хүгжэмэй училищиин актова зал соо моодо харуулгын ээлжээтэ выставкэ үнгэргэгдөө. Улаан-Үдымнай моодын байшан энэ выставкые эмхидхээ.

Үдэрэй хоёр часта хүн зон олоороо эндэ сугларба. Илангаяа залуушуул олон.

Удангүй дикторэй соносхол дуулдаба. «Жэлэй» дүрбэн сагта үмдэхэ шэнэ моодын харалга эхилхэмнай. Үбдэгhөө тээ доогуур—ута хормойтой хубсаhан 1971—1972 онуудай моododo ороно, гэбэшье үбдэгhөө дээгүүр — богони хормойтой хубсаhа хүнүүд үмдэжэ үргэлжэлhөөр зандаа байха. Манай харуулhан шэнэ моодонууд сооhоо өөртөө таараhан хубсаhа шэлэжэ абахыетнай хүсэнэбди».

Энээнэй hүүлээр шэнэ моодын хубсаhа үмдэhэн хүнүүд хойно хойноhоо hубарилдан, сценэ дээрэ гаража эхилбэ.

— Буряад национальна хээ угалзатайгаар оёгдоhон хубсаhан нюдэндэ урин байна даа. Би тугаар харуулагдаhан елэн хара нооhон бүдөөр оёhон энгэр захатай, сагаан торгон утаhаар угалзатуулан оёhон плати hайхашаанаб. Эндэhээ ошоhоор захил хэхэ юм байна,—гээд түрүүшын зэргэдэ hууhан басаган хажуудахи нүхэртөө шэбэнэнэ.

— Улаан нооhон бүдөөр оёгдоhон, урда хормойдоо хээ угалзатай тэрлиг намда гоё шэнгеэр үзэгдөө. Залуухан нэгэ басаганай иимэ тэрлиг үмдөөд ябахыень театрта хараа hэм, — гээд нүгөөдэнь харюусана.

Эдэ хоёр басагадай иигэжэ хөөрэлдэхэньшье зүбтэй. Интернациональна түхэл шэнжэтэйгээр оёгдоhон хубсаhан мүнөө үедэ моododo ехэхэн үүргэ дүүргэдэг байгаашье hаань, буряадай урданай хубсаhа hажаалгажа, энгэр захатайгаар, гоё hайхан хээ угалзатайгаар оёгдоhон национальна хубсаhа республикымнай хүн зон ехэ дуратайгаар үмдэдэг, гоёшоодог. Мүнөө харуулhан 60-аад модельнүүдэй 30 процентнь буряад хубсаhан болоно. Улаан-Үдын моодын байшангай коллектив буряад түхэл маягтай хубсаhа эсхэхэ талаар эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Зунай хүнгэн хубсаhа эсхэгшэ-конструктор Н. П. Солнцева, эхэнэрэй гадар хубсаhа эсхэгшэ Н. А. Яшина, эрэшүүлэй хубсаhа эсхэгшэ И. Г. Чернояроваа гэгшэд мүнөө үеын моодотой тааруулжа, буряад национальна хубсаhа эсхэхэ талаар дүй дүршэлөөр баян юм.

— Мүнөө үеын моодо гээшэ элдэб янза бүриин олон. Газар тулама ута хормойтой тэрлигhээ эхилээд, үбдэгhөө дээгүүр богони хормойтой плати хүрэтэрөө — хуу баран моododo оронхой. Июль hарада Томск городто үнгэргэгдэхэ зонын харалга-конкурсдо мүнөө бэлдэжэ, бидэнэр сүлөөгүй тухашаранги байнабди. Буряад национальна хубсаhа олоор харуулха хүсэлэнтэйбди, — гэжэ моодын байншангай главна конструктор Нина Николаевна Мазуренко хөөрэнэ.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Буряад национальна түхэл маягтайгаар елэн хара нооhон бүдөөр оёгдоhон, сагаан торгон утаhаар хээ угалза гаргаhан гоёлой костюм. 2. Улаан драпаар оёгдоhон, заха болон хормойнь хүбөө хара үнгэтэй бүдөөр хэгдэhэн гоё угалза хээтэй эхэнэрэй пальто. 3. Ягаа-улаан нооhон бүдөөр оёгдоhон заха хүбөөнь, хээ угалзань ялагар утаhаар хэгдэhэн залуу басагадай плати.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ФУТБОЛ

ГУРБАН УУЛЗАЛГЫН УДАА

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бумбэгэ
1. «Восток» Усть-Кам.	3	3	0	0	5:0+5
2. «Томлес» Томск	3	3	0	0	5:1+4
3. «Спартак» Семипалат.	3	2	1	0	4:0+4
4. «Луч» Владивосток	3	2	1	0	2:0+2
5. «Автомобилист» Кр-ярск	2	2	0	0	8:1+7
6. «Дзержинец» Н-Сибир.	3	2	0	1	5:2+3
7. «Сэлэнгэ»	3	1	1	1	3:4–1
8. «Иртыш» Омск	3	1	1	1	2:3–1
9. «Динамо» Целиноград	3	1	1	1	2:2±0
10. «Трактор» Павлодар	2	1	0	1	3:1+2
11. «Амур» Благовещенск	2	1	0	1	1:1±0
12. «Сахалин» Юж-Сах.	3	1	0	2	2:3–1
13. «Аэрофлот» Эрхүү	2	1	0	1	1:2–1
14. «Зауралец» Курган	3	0	2	1	0:1–1
15. «Старт» Ангарск	3	1	0	2	1:3–2
16. «Динамо» Барнаул	2	1	0	1	2:4–2
17. СКА Шэтэ	3	0	1	2	1:3–2
18. СКА Хабаровск	3	0	1	2	0:5–5
19. «Металлург» Новокуз.	2	0	0	2	1:5–4
20. «Вулкан» П-Камчат.	3	0	0	3	0:6–6

Манай зоноhоо «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай хоорондо гурбадахи уулзалга үнгэргэгдэжэ, шадамар бэрхээр наадажа захалhан команданууд түрүү hууриода гарашаба. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, өөрынгөө стадион дээрэ гурбан уулзалга үнгэргэhэн Усть-Каменогорскын футболистнууд зургаан очкотой боложо, түрүү hуури эзэлбэ. Эдэнэр Петропавловск-Камчатский хотын «Вулкан», Южно-Сахалинай «Сахалин» командануудые 1:0, Хабаровскын футболистнуудые 3:0 гэhэн тоотойгоор шүүhэн байха юм. Хоёрдохи hуурида Томскын «Томлес» команда гаранхай. Эдэнэр мүн лэ Шэтын СКА-е 2:1, Благовещенскын «Амур» командые 1:0, Ангарскын «Стартын» футболистнуудые ... hэн тоотойгоор шүүhэн.

Удаадахи хоёр hууринууд... палатинскын «Спартак», ... тогой «Луч» командануу... ябана. Эндэ «Луч» команда... риин городуудаар айлшалжа ... hаа, абажа боломоор 6-hаа ... той боложо шадаhан байха ... нэр түрүүшынгээ наадануу... лодарай «Трактор», Цели... «Динамо» командануудай ... дээрэ үнгэргэхэдөө, талмай... 1:0 гэhэн тоотойгоор шүүhэн, ... так» командатай 0:0 тоотой... сэhэн байха юм.

Үнгэргэгдөөд ябаhан гурба... данда урдандаа эрхим hайна... дадаг Хабаровскын, Шэтын СКА... мандануүд, Барнаулай «Дина... раагүй. Эндэ Хабаровскын ... листнууд «Спартак», «Восто... мандануудта 2:0, 3:0 тоот... шүүгдэhэн, Целиноградай «Д... командатай 0:0 тоотойгоор т... байна. Манай «Сэлэнгэ» гур... наадандаа Новосибирскын фут... нуудта 4:1 гэhэн тоотойгоор ш... шэхэдээ, аяар холо, гэдэргээ ... ба гээшэ. Ээлжээтэ наадаяа үс... Томск хотодо «Томлес» кома... наадаhан байна.

АЖАЛНИ АМЖАЛТАТАЙ

hайндэр бүхэниие ажалай амжалтаар угтаха гээшэ совет хүнүүдэй ёhо заншал болонхой. Ниитын малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулhандаа урма баяртайб.

Хонишоной ажал хүшэршье hаа, хүндэтэй гэжэ бултанда мэдээжэ. Үнэхөөрөө оролдоhон, бүхы шадабари мэргэжэлээ гаргажа хүдэлhэн хүн амжалта туйладаг, арад зоной магтаалда хүртэдэг байhаниинь дамжаггүй.

Бэеэ магтаhан, өөртөө «үндэр малгай үмдэхүүлhэн» болохо хүн гүб, зүгөөр минии үгэнүүдые хүн бүхэн ойлгохо бэзэ гэжэ найданаб. Би мүнөө жэл 621 толгой эхэ хонидhоо 790 хурьга абажа, тобир дорюунаар, гээлтэ хоролтодо оруулангүй түлжүүлжэ байнаб. Энэмни минии амжалта, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлhэнэймнай үрэ дүн гэжэ hанахадаа, ехэл баяртайб!

Ц. Ж. БАДМАЕВА,
Гааргын совхозой хонишон, СССР-эй Верховно Советэй депутат.

МАЛШАН АЙЛАЙДА

Хоёрхон жэлэй урда тээ Дэбиин голоор ябахадам, айлай бууса хорёо үгы hэн. Мүнөө эндэ ажалшадай гэр, үхэрэй байра түхеэрэгдэhэн, уhалуури, бэлшээри заhагданхай байба. Эдэ бүгэдые харахада, ёhотойл ажалша зоной гараар, холын бодолтойгор хэгдэhэн хүдэлмэри гэжэ ойлгохоор. Барилга, түхеэрэлгэнүүдынь hайнаар, үзэмжэтэйгөөр хэгдэнхэй. Хамаг юумэниинь эмхи гуримтай харагдана.

Сэргэдэнь ерэжэ бууxадамнай, гэрэй эзэн—хирбээ хара hахалтай, хурса шарайтай хүн гаража, хүндэмүүшэ ёhоор угтан мэндэшэлжэ, мори абаба. Хөөрэлдэжэ танилсахада, «Коммунизм» колхозой малай энэ гүүртые даагша Федор Бадмаевич Габанов байба. Гүүртын байра эндэ түбхинэhөөр үнишье болоогүй юм гэнэ. Саашадаа хэхэ хүдэлмэри тон ехэ. Энэ үедэ холын бэлшээридэ зөөхэ гэжэ бэлдэнэ. Зуун үнеэн бүриhөө 90 тугал жэл бүхэндэ абадагбди. Мүнөөшье тэрээнhээ доошо байхагүй гэжэ нүхэр Габанов хөөрэнэ. hаяна үнеэдынь олоороо тугаллажа эхилээ. Малнуудынь дандаа hарлаг, хайнагууд хадаа, хадын бэлшээридэ тон тааруу, хүсэ таргаяа hайнаар абадаг байна.

Эдэ малшад харюусаhан ажалдаа hайнаар хандажа, хүдөө ажахые улам түргэнөөр хүгжөөхэ, малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө оролдожо байhаниинь эли харагдана.

Д. ДУГАРОВ.

Ахын аймаг.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаhанда: «... наукые гүнзэгыгөөр шудалха... hэн түрүү бэшэг. Советүүдэй ... галтые угтуулан, СССР-эй Вер... но Советэй Президиумэй ... зуудhаа. Тарилга дээрэhээ ма... сэл.

Хоёрдохи хуудаhанда: «... нууд яахадаа тогтожо ажал... гүйб. Юунhээ болоноб?»—а... гуудай партийна эдэбхитэдэй ... лаануудай материалнуудhаа. ... рэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: хи... саанахи hонин. Творческо пор... дүүд. Ажалшадай бэшэгүүдhэ...

Дүрбэдэхи хуудаhанда: ... ороноо алдаршуулхын түлөө... hэн С. Хандажаповай ст... «Улаан морин» гэжэ пове... үргэлжэлэл. Соносхолнууд.

СЭ ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ... УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ...

18.00 — «Римцимци бааба... гүлгэн» гэhэн үхибүүдтэ зор... лагдаhан кукольна зүжэг. 18... — «Стрегущие ветер» гэhэн... ноочерк. 19.00 — О. Серо... «Лирические миниатюры» ... hэн дамжуулга. 19.20 — ... ряадай партийна организа... түүхэhээ» гэhэн дамжуу... 19.40 — «Маанадтай хатар... гэhэн дамжуулга. 20.00 — «З... ровье» гэhэн телевизионно ж... нал. 20.35 — «Сибириин ... дэмтэдэй президент» гэhэн ... ноочерк. 20.45 — телевиз... панорама. 21.05 — телевиз... соносхол. 21.10 — «Балтии... слава» гэhэн уран hайх... фильм. 22.50 минутаhаа 24... хүрэтэр амаралта.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 2... — футбол. «Динамо» (М... — ЦСКА командануудай ... дан харуулагдаха.

Сагаа... уларил

Улаан-Үдын авиаметстан... мэдээсэhэнэй ёhoop, Байгал... дарай урда нютагуудта бага... гэ шиңг нойтон орохо, бусад... тагуудта хура бороо орохо... Зүүн урда зүгhөө hалхи... Байгал шадарай нютагуу... шангашагаар hалхилха. Рес... ликын хойто аймагуудта—8—... градус дулаан болохо. Ула... Үдэдэ hүниндөө 1—3, үдэр... 16—18 градус дулаан бол...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ле... 35. Телефоны: редактор... 54-54, приемная—54-93, з... редактора—68-08, зам. ре... тора—62-62, ответ. секрет... —50-52, зам. ответ. секрет... —66-76. отделы: партий... жизни —60-91, сельского ... зяйства—64-36, 63-86, про... ганды и агитации—56-23, п... мышленности и строительс... —61-35, советского строите... ства и быта—69-58, культу... и школ—60-21, писем и р... селькоров—67-81, информа... —34-05, общественная при... 57-63, фотолаборатори... ная—56-62, машинное бюро... 33-61.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

СОВЕТ-ФРАНЦУЗ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын ба Францин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Морис Шуманай хоорондо шухала хөөрэлдөөнүүд Москвада болобо. Совет-француз политическэ хөөрэлдөөнүүдые саг соонь хэжэ байха гэhэн урдапай хэлсээнэй ёhoop, тэдэ хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэhэн байна.

Совет-француз харилсаанай амжалтатай хүгжэлтэ ба hайжаралгань Европодохи бүхы байдалда ашатай hайн удха шанартай байха юм. Ниитын байгуулалтын, үзэл бодолой ондо ондоо байгаашье hаань, аша үрэтэйгөөр харилсаха али зэргын ехэ арга боломжо бүхы оронуудай урда нээгдэнхэй байhыень совет-француз харилсаанай жэшээ дээрэhээ дэлхэйн зон эли тодоор ойлгохо аргатай.

Научно-техническэ ба экономическа харилсаа холбооной талаар совет-француз холимог комиссиин ээлжээтэ сесси Морис Шуманай Советскэ Союз ерэхын урда тээ Парижда үнгэргэгдэhэн байгаа. Франциин ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаанай бүтэмжэтэйгөөр, тодорхойгоор хүгжэжэ байhыень тэрэ сесси харуулаа. Фор-Сюр-Мер гэжэ француз город шадар металлургическа комплекс байгуулгада Советскэ Союзай хабаадалсаха проект, мүн ашаанай автомобильнуудай завод, целлюлозно завод СССР-тэ барилгада Франциин хабаадаха хараа түсэбүүд зүбшэн хэлсэгдэhэн, баталагдаhан асуудалнуудай дунда шухала hуури эзэлнэ. Советскэ Союздахи зэдэй нэгэ уурхайе ашаглаха тухай, манай орондо сорго трубануудые болон ондоошье түхеэрэлгэ Франциин худалдадагайнь орондо Францида байгаалиин газ манай оронhоо худалдаха тухай хөөрэлдөөнүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдаба.

Европын шухала зарим асуудалнууд Москвада хани ёhоной оршон байдалда зүбшэн хэлсэгдэбэ. Советскэ Союз Франци хоёр шэнги дэлхэйн иимэ хоёр гүрэнэй хамтын оролдолго уласхоорондын хэрэгүүдэй ябасада ехэ удха шанартай байханъ мэдээжэ ха юм.

Франци Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаа холбоон Франциин политикын эгээн лэ гол зүйлынь гээшэ гэжэ Москвада үгэ хэлэхэдээ, Морис Шуман тэмдэглэбэ. Партиин XXIV съездэ, КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл дотор совет-француз харилсаанда үндэр дээдэ сэгнэлтэ үгтэhэндэнь, тэрэ харилсаан уласхоорондын аюулгүй байдалай шухала эрхэ нүхэсэл гэжэ тэмдэглэгдэhэндэнь баяр баясхалантай байhанаа М. Шуман элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Москвада болоhон совет-француз уулзалга хөөрэлдөөнүүдые манай түбидэ бэе бэеэ ойлголсохо, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ ябадал hайжаруулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ туhа нэмэри болоно гэжэ Европын оронуудай олониитэ тоолоно.

АМЕРИКЫН ГУТАМШАГ ААША

Холбоото Штадуудтахи хүн зон «эрхэ сүлөөтэй», «hанаhан юумэеэ хэлэхэ эрхэтэй» гэхэ мэтэшэлэн гоё гоёор США-гай гүрэнэй ажал ябуулагшад, тэдэниие дууряадаг буржуазна пропаганда шашалдадаг байна. Гэхэтэй хамта, Индохитадта США-гай правительствын үйлэдэжэ байгаа уршагта дайе «буруушааха эрхэтэйб» гэжэ тоолодог хүнүүдые түрмэдэ хаажа хэhээхэбди гэжэ Сан-Клементдэ (Калифорни) hая үнгэргэhэн пресс-конференцинүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Никсон сэхэ занаhан байха юм.

Дай буруушаан Вашингтондо болоhон жагсаалда, хабаадагшадые полициин 18 мянган хүйхэрнүүд ба солдадууд шиидамаар сохижо, хорото газ табижа, гарыень суурагалжа—тиигэжэ байжа hая «демократида» hурgahан байгаа. Вьетнамда боложо байhан дайн байлдаанhаа өөрэгүй юумэдэл, американ ниислэл хотын үйлсэнүүд харагдаба. Городой тэг дунда, Сагаан байшангай урда Линкольндо табяатай хүшөө-памятнигай хажууда далайн 2 мянган ябаган сэрэгшэдэй десант вертолёдуудhаа буулгагдаhан байба. Тэдэнэр сэрэгэй эрдэмэй заабари бүхыдэнь сахин, жэгдэрэн таража, жагсаалшадые доботолон ороhон байгаа.

Вашингтоной засагаархид туйлаhан «илалтаяа» мүнөө үедэ тэмдэглэжэ, hайндэрлэжэ байнад. Өөрынгөө политикые хубилгахыемни, Вьетнамhaa американ сэрэгүүдые бултыень гаргаха болзор тогтоохыемни ямаршье жагсаал намайе баадхахагүй юм гэжэ президент Никсон үбсүүгээ шаажа, омогоор мэдүүлбэ. hүртэ жагсаалда хабаадалсаhан 14 мянган хүн арестовалагдаба. Ниислэл хотын түрмэнүүдэй дутахадань, Вашингтоной стадионниие үнэхөөрөө концентрационно лагерь болгобо. «Жагсаал дараха гестаповска арга методүүдые хаража, тон ехээр гайхааб» гэжэ конгрессмен Деллэмс мэдүүлбэ.

Теэд иимэ засагаархидай арга методээр туйлаhан «илалта» тухайнь юун гэжэ бодолтойб? Америкын зоной хахадыеньшье концлагерьта hуулгажархёод хүхилдэжэ байхада болохо юм бэзэ. Гэбэшье бодото байдал энээн дээрэhээ хубилнагүй ха юм. Үнэн байдал үнэн зандаал үлэнэ — дайнда эсэргүү жагсаалнууд Никсонэй правительствада бүхы арадай дурагүй байhые харуулба. Дайнда эсэргүү хүдэлөөндэ хабаадагшадые зэрлиг шэрүүнээр сэрэгэйхидэй ба полициин хэhээн дараhан ушарынь американ империализмын бодото шарайе бүхы дэлхэйн урда дахинаа балшыса элирүүлбэ. Теэд империализмhaa айнгүйгөөр тэмсэгшэд өөhэдынгөө тэмсэлые үргэлжэлүүлхээр эрид шиидэнги байнад.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

Баруун Германиин олохон городуудта Европодохи эб найрамдал хамгаалха, мүн США-гай сэрэгые Азиин Зүүн урда зүгэй оронуудhаа гаргаха гэжэ эндэхи түрүү үзэлтэ организацинууд эрилтэ табина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Америкын эзэмдэгшэдэй Индохитадта дай үүдхэжэ байhандань эсэргүү демонстраци Дюссельдорфе городто боложо байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН саанахаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ПРЕЗИДЕНТЫН МЭДҮҮЛГЭ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Имагтал оронной конституци ба хуулинуудые баримталан, арадай нэгэдэлэй блогой правительство революционно хубилалта бэелүүлхэ хүсэлтэй гэжэ жэжэ ба дунда промышленнигуудай национальна конференци нээхэ зуураа, Чилиин президент Сальвадор Альенде мэдүүлбэ.

Чилиин гүрэнэй хиналтада энгэй 9 банкын абтаhандань сэдьхэлээ ханги байhанаа Альенде элирхэйлэн мэдүүлээд, тэрэ хэмжээ ябуулга үргэлжэлүүлэгдэхэ юм гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Хүдөө ажахын, худалдаа наймаанай, жэжэ ба дунда промышленнигуудай, далайн хэшэг ашаглалгын банкнууд гэхэ мэтын тусхай банкнуудые орон соогоо бии болгохо гэhэн хуулиин проект зохёогдожо байна гээд президент мэдээсэбэ.

Гүрэнэй, холимог ба энгэй гэhэн—гурбан сектор оронойнгоо экономикодо хойшодонь байлгахаар правительство хараална гэжэ Сальвадор Альенде дахин дабтажа хэлэбэ. Шулуу нүүрhэ, селитрэ, зэд үйлэдбэрилхэ предприятинууд гол түлэб гүрэнэй сектортэ оролсохо юм.

Жэжэ ба дунда промышленнигуудта правительство али болохо туhаламжа үзүүлхэ гээд тэрэнэйнгээ хажуугаар президент тэмдэглэбэ. Продукци бүри ехээр гаргажа, тэрээгээрээ правительствые дэмжэхыень конференциин делегадуудые президент Альенде үгынгөө түгэсхэлдэ уряалба.

Сэрэгэй гэмтэдэй гарыень татаха

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай сэрэгэйхидэй Вьетнамда үйлэдэжэ байгаа гэмтэ үйлэ хэрэгүүдыень хуулита ёhoop мүрдэжэ үзэхые уряалhан бэшэг түлөөлэгшэдэй палатын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй комиссиин түрүүлэгшэ Хеберт гэгшэдэ конгрессмен Р. Деллэмс ябуулба.

Түлөөлэгшэдэй палатын хэдэн гэшүүдэй хуулита бэшээр hая үнгэргэhэн мүрдэлгын материалнууд намда бии гэжэ Деллэмс мэдүүлбэ. Сэрэгэй алба энээнэй урда тээ хэhэн, Вьетнамдахи дайнда хабаадалсаhан хүнүүдhээ асуултыень абахада, сэрэгэй плендэ ороhон хүнүүдые, Урда Вьетнамай амгалан тайбан зониие зобоохо, тамалха, алаха, тэдэнэй гэр байрануудыень, тарилгыень галдаха, бүхэли тосхонуудые үгы хэхэ гэхэ мэтын вьетнам арадта эсэргүү хорото үйлэ хэрэг США-гай сэрэгэйхидэй яажа үйлэдэжэ байhыень тэдэнэр хөөрэжэ үгэбэд.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ПОЛИТИЧЕСКЭ ШУУЯАН

ВАШИНГТОН. (ТАСС). «Хүдөө ажахын үдэр» үнгэргөөбди гэhэн ээлжээтэ политическэ шуугаан республиканска правительство hая гаргаба. Тэрэ шуугаанай үедэ президент Р. Никсон, газар тариалангай министр К. Хардин ба бусад албан тушаалта нюурнууд үгэ хэлэhэн, Сагаан байшангай хажууда 100 мянган доллароор барюулhан хүдөө ажахын выставкэ ошожо хараhан, Сагаан байшан соо ехэ гэгшын уулзалга үнгэргэhэн байна.

Ажалай бүтээсэ, хүдөө ажахын продукциин хэмжээ дээшэлүүлхэдэ ехэ hайн үүргэ дүүргэнэт гэжэ байжа билдагуушалан, газар тариалангай министерствэдэ үгэ хэлэхэдээ, фермернүүдые Никсон магтаба. Гэхэтэй хамта, «американ фермэнүүд дээрэ ажаhуугшад, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилэгшэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэйнгээ түлөө абаха ёhотой хубитаяа абанагүй» гэжэ Никсон мэдэрхэ баатай болобо. Фермернүүдэй хуби заяан тухай анхарал оролдолго правительствын талаhaa гаргагдадаг хэбэртэйгээр ехэтэ хэлэхэ зуураа, фермернүүдэй байдал хүнгэдхэхэ правительственна туhаламжа ехээр үзүүлхэ ямар нэгэн тодорхой түсэб тухай президент мэдээсэбэгүй.

Гэхэтэй хамта, фермернүүдэй байдал түлюур гэжэ хэлэхэдэ болохо. Хүдөө ажахын продукци гүрэндэ худалдажа абаха үнэ сэн гансал апрель соо 1 процентээр хоробошье, фермернүүдэй ажалай гаргаша баhал тэды шэнээн ехэ болоhон байна. Фермер хүн өөрынгөө ажалаар гэр бүлэеэ тэжээхэ аргагүй болоhон тула, дүтын городуудта хажуугаарнь ажал хэлсэхэ баатай болоно. Олзынгоо хахадыень шахуу тэрэ мэтын хамhабариин ажалhaa фермернүүд оруулдаг гэжэ газар тариалангай министр Хардин hая мэдээсээ hэн. «Бүрил ехэ үри доёмходо орожо, улам бага салин хүлhэ абанабди. Шашалдаhанай хэрэггүй, харин хэмжээ абаха хэрэгтэй, продукциингаа түлөө дүүрэн түлөөhэ абахаяа хүсэнэбди»,—гэжэ Канзас штадай Салайна гэжэ нютагай нэгэ фермер «Нью-Йорк таймс» газетын корреспондентдэ мэдүүлhэн байба.

Шэниисэ тарижа ургуулагша фермернүүдтэ тэдхэмжэ үзүүлхэ, зээлп табиха ябадалые правительствын хоримжолhые буруушааhанай тэмдэг доро Небраска штадай Огалал гэжэ нютагта фермернүүдэй олониитын жагсаал hая болоо hэн. «Тэрэ хэмжээнь Баруун Небраскын фермернүүдые тон олоорнь үгырүүлхэ гэhэн зорилготой»—гэжэ жагсаал эмхидхэгшэдэй нэгэниинь, Небраска штадай фермэнүүдэй эмхиие ударидагша Селлхэрст мэдүүлhэн байна.

Техас, Флорида ба бусад штадуудта тудаhан ган гасуураар улам нэрбэгдэhэн фермэнүүдэй байдал тон бэрхэшээлтэй, тиин, 1972 оной президентскэ hунгалтын үедэ дахин hунгагдаха бэзэб гэhэн Никсонэй найдалгыень буруу hүрүүлнэ гэжэ «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ. Эгээл тэрэ шалтагаанаа Вашингтондо hаянай ехэ шуугаан гаргагдаhан, республиканска правительство фермернүүдые hунгалтада эртээнhээ бэлэдхэжэ оробо хэбэртэй.

Урда Африкын Республикын үндэhэн зоной байдал

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда Африкын городуудай африкан хүн зоной гурбанай хоёр хубинь тон ядуу байдалда ажаhуудаг гэhэн тобшолол Натальска университедэй социальна шэнжэлгын институдай директор профессор Уотс ЮАР-ай үндэhэн зоной байдал шэнжэлжэ үзэhэнэйнгөө hүүлээр гаргаба.

ЮАР-ай прогрессивнэ партиhaa hунгагдаhан парламентын гэшүүн Элен Сузман гэгшэ профессорэй hанамжые зүбшөөбэ.

1969 оной июньhээ 1970 оной ноябрь хүрэтэр Урда Африкын Республикадахи байдал юhэн процентээр үнэтэй болобо гэжэ Элен Сузман мэдүүлhэн байна. Гансал эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэнгынь 13 процентээр дээшэлбэ. Гансашье тэрэ үе соо бэшэ, мүн хойшодоошье юумэнэй үнэ сэн ходо нэмэжэ байхадань, харин сагаан шарайтай бэшэ зоной салин хүлhэн нэгэл хэмжээндээ байжа байгаа.

Сагаан ба хара шарайтанай салин хүлhэнэй илгаан бүрил ехэ болоно гээд Сузман хэлэбэ. Промышленностиин зарим hалбаринуудта ажалладаг хара шарайтан сагаан шарайтанда орбол—6 дахин бага, шахтануудта—17 дахин бага салин хүлhэ абадаг.

Н-02410. Заказ № 94...